

Marcohacha laenai

Ena Nenea Cana Coaunera Ere

**Cana Coaunera ere beebejiha
Joaan Baotisitane**

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 ¹Caate nunuhe caje coauneein Cana Coaunera Calaohi Jesocurisito que erenaa raotono ne. ²⁻³Niite inoaenlu nere bera inoaensi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunerane jaun, nii aitohane rijitjoeiein:

“Nii Canuhacha letoai

Canu ere berate,

ii ajiniha cuhin turuhine jaan

bero rucuhereein.

Nitohaniane jaunte:

‘Cana Curuaanaa turunajaanu
bero raujiaauche,’ naain cacha
areroo rohan situnacaauru
cotijiaain suujuatereein,”

naain nere bera inoaensi Isaihasi que berateein laenaratiha Cana Coaunera

⁴Nii rijijieein jetaote chuhsi, inae cacha areroo cachaauru baotisaain:

“Inara osa jianein, esinae rauhijiriin Cana Coaunera coitucuhin nacoauneein inara ichao coreein neeichene cojunacanein acauhanau teein baotisanajoinein neeichene inara osa caje inara ichoteratemiin Cana Coaunera,” naain belu jetao acaauru rai Joaan. ⁵Nii jana jetaote, satiin Jodea batane que nenacaauru aina Jerosaleeun

nenacaauru naonjoainuri nii Joaan ere aonaa curejetecurelu.

Nitohanein cuhin ecu turuhin esinae rauhijiriin suujuelanaala osaocuruhane beeuruhane jaun jetao, nucuhe Jorodaan cuhane teein acaauru cojunacatiha acaauru baotisarejete nii Joaan.

⁶Camecho ujui caje ichanohin cajione que cajionequin jetaote, jacari caje ichanohi que ichoraquiin, sisiincho, irichaje, naonjoainuri que jetao lenonein nerejetelu nii Joaan.

⁷Nitohanein jetaote, Cana Coaunera ere beebejeein jetao:

“Canu baihate ureein leinjiin jataain canu amurijiriin nelateein nenea. Niheichu rai safato ichora rutuhanune coina nihanatiin nelatejeerinaauni.

⁸Canune acau que inara camujuaain inara baotisaan. Jana acate laen inara baotisaa ureein Cana Coaunera Suujue que,” nae jetao cachaauru rai Joaan.

Jesoso baotisaa Joanne

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Nii cojoanona bana jetaote, Calileea batane que nenea Nasarete caje amuhin, nucuhe Jorodaan auhaniha turuha Jesusone jana jetao, ecu Jorodaan cuhane teein acaentonai camujuaain baotisae Joaan. ¹⁰Nii baotisaa Joane

jana acau caje mituhane rijieeoritiin dede coaraa Jesusone jana jetaote, neyoraca dede bacuujuane jana caje uhin serori rijijieein nichoae fauha uhe Cana Coaunera Suujue. ¹¹Nii jana dedeetu tonii jetaote:

“Ii te jataain canuhacha jereein canuhacha cocoinanohin cacalabineein neeicha,” naain toniha erenaane jana jetao aonajeure.

Baaso que Jesuso saruha Moconajaerane
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Nii baiha jetaote, cacha nenaja nihei que Jesuso amae Cana Coaunera Suujue. ¹³Nii jaun ucuae ataibinaecuru jana niha jena chonca janohin Cana Coaunera Calaohi Jesusone jana jetaote, baaso que saruhane coina cojuhuh coaraa moconajaerane jana jetao, Jesuso coroatajanecure Cana Coaunera letonocuru anjeraauru.

Calileea batane cuhin,
rai namihaneeo nunuhetiha Jesusone
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Inae caresero cuhane Joaan enoaauruhane baiha jetaote, Calileea batane que cue Jesuso, Cana Coaunera ere Erenaa Raotono que ereerejeein cachaauru rai bihane coina.

Nitohaneein inae ecu turuhin jetaote: ¹⁵“Inae ichuunijiha Cana Coaunera Cojoanonaa. Aihane jaun Cana Coauneraacha beratenojoin Erenaa Raotono esenetaain tonoraauche,” naain beebeje cachaauru rai Jesuso.

Jenai cachaauru ate mucuurer
cotihaca Jesusone
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Nii jana jetaote, Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetao, coroatajai ate mucueracuru Simoon, chaen nejera Aanderesi, naaonjoainuri

coarae Jesuso, acauhanau rai rede nalaacuruhane jana. Nitohaneein acauru coaraain jetaote: ¹⁷“Chajaauche canu aina. Aihate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachaauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acauru rai Jesuso.

¹⁸Nii rijieeoritiin jetaote, rai rede ratiriin Jesuso aina cuure.

¹⁹Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ate mucuurer- Sebedeoo calaohichuru Saantiaao aina rai nejera Joaan eruha cue Jesuso, bote cuhane neein redeuru rucuhaca neeuruhane jana. ²⁰Nii coaranaacane rijijieeoritiin cotihanaacane jaun jetaote, bote cuhane acauru coroatajaneraauru aina nii acauru inaca Sebedeoo ratiriin Jesuso aina cuure.

Leinjiin cacha suujua cuhane niha
Moconajaera letonone
(Lc 4.31-37)

²¹Inae Caferenaon turuhin jetaote, nebetacanaa cojoanonaa bana ita taojiaain, Cana Coaunera rai rauhi que ereerecuruha Joriocurune jaan coloheri sinacoca asaa cuhin cachaauru relaane nunuhetiha cue Jesuso. ²²Nii jana jetaote, cojoaelatiin aonajeure cachaauru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaurera amurijiriin esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitohane jaun.

²³Nii jana jetaote, nii netaojiaauruha cachaaurune jaan coloheri sinacoca asaa ne leinjiin cacha- suujua cuhane Moconajaera letono siricha. ²⁴Aca jetaote ehequiin:

“Chanute cocanaanu rene turuha uhita Nasarete cocoaicha Jesuso. Jerihane nechuh jataain canaanu itajeranu quete turuha uhicha. Raotojoeinne canu, ii Cana Coaunera Calaohi neeine coitucunra,” nae Jesuso rai. ²⁵Nii jana jetaote:

“Coa iriha. Caa cacha jianein amuura,” nae jetao Jesoso, nii cacha suujua cuhane nenea Moconajaera letono rai. ²⁶Nii jana jetaote, rijijijianein nii cacha teein, tonijiaain ehequiin mitue nii Moconajaera letono, nii cacha suujua caje. ²⁷Nii jana satiin nesoonetiin jetaote:

“Chatohanai cacha relaera cachana caa ai. Coatiha cacha relaauruha cacha relaaurerane rijijieein cacha relai. Caate laen nohanelanaala esinae rauhijiriin cacha relae. Chaen techu moconajaera letonocuru nihanatiin nere tonoraain cacha suujua caje mituhin amuure,” naain jetao ita caje bajaure nii cachaauru.

²⁸Nii jana jetaote, coa carajaeriin Jesoso benaa coitucure satiin Calileea batane que nenacaauru cachaauru.

Simoon Fedoro tano rautaa Jesusone
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹Inae netaojiaain Cana Coanera rai rauhi que ereerecuruha Jorioocurune jaan coloheri sinacoca caje mituhin jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoanuri aina jiniiquiin, Anderesi aina Simoon loreri asaae cue Jesoso. ³⁰Nii jana jetaote, inae nii loreri asaae turuuruhane jana, ajaa caaun cunaiteein ecu tocoeque Simoon tano. Nii jaun jetaote, Jesoso rai beeuruhane jaun, ³¹rohan nichuuntaain rai biji que michuhane jana jetao, inae caje amue ajaa. Nii rijieoritiin inae caje amuha ajaane jaun jetaote, nimichuhin acaauru coroaate nii cunaitenaa Simoon tano.

Arajiin cunaitenacaauru rautaa Jesusone
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³²Inae sohane jaun nocohecane jana jetaote, Jesoso rene satiin cunaitenacaauru, chaen suujua cuhane Moconajaera letono sirichauru, naaonjoainuri

cachaaurune maajein amaaure, acaauru rautaa Jesusone caina. ³³Nii jaun jetaote, satiin nenaanajaauru caje cuhin, ecu acuujuu niha netaojiaaure cachaauru. ³⁴Nitohanein jetaote, araii laurii cunai caaun cunaitenacaauru cachaauru rautaaain, Moconajaera letono sirichaurune maajein rautae Jesoso. Nejetaote laen ereeuruha nii cacha suujua cuhane nenacaauru Moconajaera letonocurune caohate Jesoso, raotojoein acanhane coitucuruhane jaun.

Calileea batane cuhin,
Cana Coanera ere beebejiha Jesusone
(Lc 4.42-44)

³⁵Inae janonaa jerihane jaun jetaote, nimichuhin nii nese caje cuhin, jelai Cana Coanera bajaa cue Jesoso. ³⁶Nii jaun jetaote, leeochoauru aina jiniiquiin cuhin Jesoso ariha cue Simoon. ³⁷Eruhin jetaote:

“Satiin cachaaurute ii ariirijia amuhemuhecuru,” naauruha Jesoso raine jaun jetaote:

³⁸“Chajaa chachuchete ichuun nenacaauru leeochoa nenanajaauru cuhin Cana Coaneraacha beratenojoin erenaa benichaache. Nii coinane jelai caje mituhin cajiha uun,” naain acaauru tonorae Jesoso.

³⁹Nitohanein jetaote, cajihaaneein nenaanajaauru amuhemujueein, satiin Calileea batane sacuritaain Joriocuru rai netaojiaauruhane jaan coloheriuru asaae Cana Coanera ere beebejein, moconajaera letonocuru sirichauru cachaaurune maajein rautaaain amuhemujue Jesoso.

Leinjiin cosibi siricha rautaa Jesusone
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰Nii jana jetaote, Jesoso rene turuhin jetao: “Jereeine jana nihane canu

rautaai caa canu cosibi caje,” naa leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa, nacatiha neseeonrihaainne jaun jetaote,

⁴¹cairichaaajoaain coaraane jaun jetao, biji que mucuhin:

“Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naa nii cacha rai Jesusone ⁴²rijieeoritiin caje amuha nii cosibine jaun jetaote, inae somaraain ne nii cacha. ⁴³⁻⁴⁴Nii nerataane rijieeoritiin rai necoein jetaote:

“Aonaun. Coa caa ii rautaanune biha chuni rai. Raujiaain Cana Coaunera ere que cacha relaera neein nenea saseredote coaanihun ii coaraane coina. Chaen inae nerautaa nii ii cosibi cajene coaracuruhane coina, aitoha Moisesa aitonjoan rauhine rijijieein, Cana Coaunera belaaone jaanu amaain cunihute inae ii cosibi caje nerautaaone coitucuumiiniin satiiin cachaauru,” naain jetao jataain suujuatein nii cacha letoae Jesuso. ⁴⁵Nii jana jetaote, satiiin cachaauru rai nii nitohanein jaberoco rautaa Jesusone que nereretaa cue nii cacha. Nii jaun jetaote, inae neseeu ru raotojoein turunaa nainenihane jaun jetao, neniha cachane jaaun cuhin amuhemujue Jesuso. Nejetaote, lauri laurichuru caje cuhin coaraa cuure cachaauru.

Leinjiin jiuirona cacha rautaa Jesusone
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 ¹⁻²Nii baiha janojanoheriin catiaain jetaote, coaiteen Caferenaanon cue Jesuso. Inae ecu turuhin, loreri asaae nihane coitucuhin jetaote, rene turuha cuuruha arajii cachaaurune jana jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere beebje Jesuso. Nitohanein arajiiin turuuruha cachaaurune jaun jetaote, jataain nemoha loreri asajine jaun, nii acujua rohan nihanatiin nene turuha cachane jaannu. ³Nii jana jetaote, Jesuso rene

leinjiin cacha jiuirona amaare jenai cachaauru. ⁴Nejetaote, jataain arajiiin turuha cachane jaun, Jesuso rene nii jiuirona cacha turuanaa nainecure-nihana jaun jetao, loreri coarana joaracaain rai nela cuhane tijichaaain, nii niha Jesusone jaan jelon nii jiuirona cacha faaure. ⁵Nii cunaitenaa rautari-chaaanne esenetaain amauruha nii amaaurerane coaraane jaun jetaote:

“Inae ii osa caje ii ichoteratein, ii que casujua acatichaaunra cacalabi,” nae jetao nii cunaitenaa rai Jesuso.

⁶⁻⁷Nii jana ecu neein aonajeein jetaote: “Chanuna caritiin ere caa cacha. Nechu jataain Cana Coaunera niha nocoetohane jaunte aite. Leinjiin Cana Coauneraachate nainere osa sitaa cacha cajene,” naain jetao suujua cuhane ereerejeein laurujuaurujuuain aonajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureerauru tabaauru. ⁸Niritiin suujua cuhane coaacuruhane que nainaaain jetaote:

“Chanuna niritiin inara suujua cuhane coaaquiche. ⁹Cha caaintanerihaa nii jiuirona rai: ‘Inae ii osa caje ichoterate-nojoein,’ naain irihaca ne. Ainihane: ‘Nimichuhin chela seriin amuu,’ naacane. ¹⁰Coarajeeuchenejian, Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne, itolere curuaanaa neein nihanu caa cana rai chauratane quene coaratete, rai nosa caje cacha ichotena nainichaaunne coitucuhiche,” naain jetao, nii jiuirona rai:

¹¹“Ii raine aitoon. Nimichuhin chela seriin chenenajau caunihu,” naa Jesusone rijieeoritiin jetaote, ¹²satiiin nii ecu neein coarajeeurera notaracae jetao, nimichuhin rai nela seriin jelai caje amue nii jiuro caaun cunaitenaa. Nii jaun jetaote, satiiin cojoelatiin jetao: “Chabana catohani coarahaacacheta,”

naain jetao Cana Coaunera coroaecure cachaauru.

Leinjiin cacha Lebi cotihaca Jesosone
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Nii baiha jetaote, coaiten nemuri auhaniha cuha Jesosone jana, rene turuuruha arajiin cachaaurune jaun jetao, acaauru rai Cana Coaunera ere bebejeein acaauru relae Jesoso. ¹⁴Nii caje cujueein jetaote, Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raeraneein nihane jaun rai rori ichoae lauhecoha Arafeeo calaohi Lebine jana coariin jetao:

“Chajaau caniha,” naa Jesosone jaun jetao, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesoso aina cue Lebi. ¹⁵Nii baiha jetaote, nii Lebi loreri asae lenoniha niha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetao, cuu nii Lebi aina lenoniha neeure arajiin leeochoauru Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raaurera, leeochoauru cachaauru-baasoneein ichaoha benojoihunri, naaonjoainuri. ¹⁶Nitohaneein Jesoso aina lenoniha neeuruha nii nitohaneein ichaonacaauru cachaaurune coaracurhane jaun jetaote, nii Jesoso aina nerelanacaauru rai jetao:

“Chasiina taa Romanocuru rai *impoestonu* que cacha cobaraain coriqui raaurera, baasoneein ichaoha benojoihunri, naaonjoaihunri aina lenone inara relaera,” naaure jetao fariseeocuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera, Jesoso aina nerelanacaauru rai.

¹⁷Nii jana jetaote, acaauru aonajejin jetao:

“Coatiha coichaera latecuruhi rauronacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Coatiha osa colane nenacaauru cotihaca uhaaun. Osa aina nenacaaurune cotihaca uun,” naain jetao acaauru tonorae Jesoso.

Suri couu netiin Cana Coaunera
bajaauruhane

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Joaan Baotisisa sacuurera aina fariseeocuru sacuurera jetaote niqiu, suri couu netiin Cana Coaunera bajaebajaecure. Nii jana jetaote, Jesoso rene turuhin jetao:

“Chanuna jana chaen, Joaan, fariseeocuru, naaonjoaihunri relanojoinuru jataain Cana Coaunera bajaee bajaecure suri couu netiin. Nete laen itolere bana ii aina nerelanacaauru, coaerai cohin, lenoneein, naaonjoaunreta,” naauruha Jesoso raine jana jetaote:

¹⁹“Aiha chuhisi niqiu. Nete ene ranaa jeriha cachana jaa beseta que neeuruhan jaun, suri couu nenea nainecurene caa cotihanohinchuru, jaiti acaauru aina niha nii ene raeranu cachane jaun. ²⁰Nete laen inae nii ene ranaa jerera cacha amaauruhane, suri couu neein inaderaa cuurureeinha,” naain jetao: ²¹“Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soailhanete, nii obiri enachasine asaere nii cajione siri. Chaen caohachaain nedanaa naineriheii nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane. ²²Nii rijijieein chu, nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaere nii coaerati. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajejin nihane caohachae,” naain jetao cachaauru tonorae Jesoso.

Nebetacanaa cojoanonaa bana aroso
rijijieein nenea tirico moloonejejin
quihuruha Jesoso aina nerelanacaaurune

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Nebetacanaa cojoanonaa bana aina nerelanacaauru aina jiniiquiin temule jana situhin, amuhemuheca Jesosone jana jetaote, quihuruhane coina aroso

rijijieein nenea tirico inaa moloone-
jeeure aina nerelanacaauru. ²⁴Nii
coarajeein jetaote:

“Chanuna nebetacanaa cojoanonaa
nihane jaun cocoaeraa nitohanai ichara
natiin, nitohanai ichacure nii ii aina
nerelanacaauru,” naauruha Jesoso rai
fariseeocurure jana jetaote:

²⁵Tana nitohanihalu Rabirine coitucuhi-
chene: ²⁶“Nii Rabiri jetaote, saseredotecuru
curuaanaa neein niha Abiatane bana
Teenforo asaae enohin Cana Coaunera que
banijiaain nenea faan qui, nii rai
corihacuru aina jiniiquuin mijiitooruhane
jaun, saseredotecuruhacha nii faan quinaa
nainihane saijieein,” tana naain laenanohi-
niha Cana Coaunera Quiricha cuhanene
erereaaain aonaquichene.

²⁷⁻²⁸“Nebetacanaa cojoanonaate
coaunaelu Cana Coaunera, bana
nebetacanaa nainiha cachane coina.
Coatiha cache cairichaeranu que
nebetacanaa cojoanonaa coaunaailu
Cana Coaunera. Nii jaunne laen canu
naineeun nebetacanaa cojoanonaa bana
nihanatiin quiicha ichana jerei ichaain
nihanune. Nitohaneente inara rijijieein
cachaneein rai Calaohi nichaaunne
cocoainaan letoae Ofa Cana Coaunera,”
naain jetao fariseeocuru tonorae Jesoso.

Jiurona bijii cache rautaa Jesosone

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 ¹Nii baiha jetaote, coaiteen
netaojiaain Cana Coaunera rai
rauhi que ereerecuruha Joriocurune
jaan coloheri sinacoca asae enoha cuha
Jesosone jana jetao, cuu ne leinjiin
cache jiurona bijii. ²Nii jaun jetaote,
nebetacanaa cojoanonaa bana nihane
jaun nii Jesoso coarajeeure fariseeo-
curu, nii jiurona bijii cache rautaane
niha nechua jataain colurujeeuruhane
jaan leranune coina. ³Nii jaun jetaote,
nii jiurona bijii cache rai jetao:

“Nimichuhin nii cache cataaun
chujutoroaa,” naain jetao:

⁴“Chatohanai ichacaane caohachae
nebetacanaa cojoanonaa bana, baaso
ichaain cache ichao itajihacanena.
Ainihane cache ichao rai caohacha
ichacaanena,” naain fariseeocuru caje
bajaa Jesosone jana jetaote, inauhe-
neecha curuaaequuin aonajeeure. ⁵Nii
jaun jetaote, nii nere aohana jerecure-
nihane jaun, nererojoeaaajoaain
inaderaain, nii curuaaain nenacaauru
coaraain jetao:

“Ii bijii raujiaau,” naa nii cache rai
Jesosone jana, bijii sijitaain raujiaa nii
cachane jana jetaote, inae nerautain
neraujiaa rai bijii. ⁶Nii coaraain jetaote,
airiniha mituhin ita suujuatitha cuure
Erodesi ere tonoraeraauru aina fariseeo-
curu, Jesoso sohin jaaoruhane coina.

Nemuri auhaniha netaojiaauruha arajiin cachaaurune

⁷Nii baihate, rene tururuha arajiin
Calileea cocoaichacurune jana, nii Calileea
conemuri auhaniha cue aina nerelanaauru
aina Jesoso. ⁸Jataain itolere ichaain,
cunaitenacaauru cachaauru rautaaain,
naaonjoaane coitucuuruhane jaun jetaote,
coaraa cuure Jodea batane, Jerosaleen,
Idomea batane, nucuhe Jorodaan
auhaniha neein enoto mitu nichajai
cajeeurune maajeeinchuru cuhin jetao,
Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane cajene
maajeein turuha cuure arajiin cachaauru.
⁹Nii jaun jetaote, chajaain letona jatoraaain
bote coaracuruha aina nerelanacaaurune
coina, acaauru rai aite Jesoso, nabana
sururucuruha nii arajiin turunacaauru
cachaaurune coataa. ¹⁰Jataain araai laurii
cunai caaun cunaitenacaauru rautaane
jaun jetaote, satii cunaitenacaauru Jesoso
jaberoco dadanaa jerecure nerataauruhane
coina. ¹¹Nii jana suujua cuhane mocona-
jaenra letono sirichaauru jetaote, Jesoso

coaracuruhane jetao, nacatiha neseeon-
riaain:

“Iite Cana Coaunera Calaohi neeicha,”
naain jetao cojiorichure.

¹²Nejetaote aonajeuruha cachaaurune
jana, que ereeuruha nii moconajaera
letonocurune caohate jataain Jesoso.

**Afosotoorunu que, lechoonca coroatajai
niicha cocoainanenu janiicha Jesosone**
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³⁻¹⁴Nii baiha jetaote, ichtatane ucuuno
que iniin caohachaaain niicha coaracuri
cotijiae Jesoso. Inae satiin netaojiaa-
ruhane jana jetaote, janiinjaain
acaauru caje lechoonca coroatajaain
nenacaauru cocoainae, corihaneein
jiniichaaain amuhemujein, chaen nere
beraanu que naaonjoaaunruhane coina.
Nii lechoonca coroatajai niicha
cocoainauri jetaote, afosotoorunein
curuaatenajaain letoanajaen, ¹⁵cache
suujua cuhane nenacaauru moconajaera
letonocuru sitaain, cunaitenacaaurune
maajein rautaauruhane coina. ¹⁶Nii
lechoonca coroatajaain niicha janiichuri
jetaote, nii jauriaanejein Simoonnein
niicha curuaatei Fedoro, chaen ¹⁷nejera
Joan aina Sebedeeo calaohichuru
Saantiaao naaonjoainurine. Acaauru
jetaote, Boanerges neein curuaatenajae:
“Arara calaohichuru,” naanenein.
¹⁸Chaen Aanderesi, Ferifi, Bartolomee,
Mateeo, Tomasi, Arafeeo calaochi
Saantiaao, Tadeeo, Celotenein niicha
curuaatei- Simoon, ¹⁹chaen nii acaauru
lechoonca coroataja, Jesoso colurujue-
ranu Jodasi Isacariote naaonjoainurine.

**Moconajaera letononiha Jesoso
beeuruha Moisesa aitoonjoan
que cache relaaurerane**
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰Nii baiha jetaote, leinjiin loreri
asaae enoha cuha Jesosone jana jetao,

ecu rene arajiin netaojiaauruha
cachaaurune jaun jetao, nii aina
nerelanacaauru aina jiniiquiin lenonena
nainecurene. ²¹Inae nitohanein ecu
niicha ichanenu coitucuelanaala niha
Jesosone beeuruhane coitucuuruhane
jaun jetaote, raa cuure naraaichuru.

²²Chaen Jerosaleen caje turunacaauru
Moisesa aitoonjoan que cache
relaaurerane netonai jetaote,

“Moconajaeracuru curuaanaa
Beelseboote, caa cache rai catohanei
ichaane jaan teein ne, nii aina cache
suujua cuhane nena moconajaeracuru
letono sitaane coina,” naaure jetao ita
rai.

²³Niritocuruhane aonaain jetaote,
acaauru cotijiaain:

“Chasiina nejesinanejein, chatoha-
nein ita teein, ita sitanaa nainere
moconajaera. ²⁴Niheichu leinjiin atane
que ichaonacaauru, nejesinanejein itaque
nejeratein nihane raotiin ita aina
ichaonaa nainecururihei. ²⁵Niheichu
leinjiin loreri asaei ita que nejesinanejein
nejeratein nena nainecuruhi
coroatajai cache, lesajein ita que
nejeratein nihane raotiin ita aina
ichaonaa nainecurenihane jaun. ²⁶Nii
rijijieeinchu ita que nejesinanejein
nejeratein nena nainecuruhi mocona-
jaera aina rai letonocuru, enaacha
jiniiquiin ita itajenaa nainecururihane
jaun.

²⁷Nihei chunei jataain laraajiin nena
cache loreri asaae enohin niicha sirii
rulunaa nainera. Jauriaanejein biji
ichohacane banaachate nainere caje
niicha sirii ruluhane.

²⁸Cana Coaunerate, itolere baaso
ichaain neosatein, itolere baaso que
ereein naaonjoaaunruha cachaaurune
niha natiin acaauru que suujua acatein
ne. ²⁹Nete laen rai Suujue que
baasonein iriha cachane, chabana que

Suujua acatenereein Cana Coaunera. Nii cacha baasoneein que ereite chabana satonoelanaala caseteconihia cureein,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera rai Jesoso. ³⁰Moconajaera letono sirihia beeuruhane jaun jetaote, acaauru rai aite Jesoso.

Neba aina turuuruha Jesoso nejeraaurune
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Nii jana jetaote, turuha uure neba aina Jesoso nejeraauru. Nejetaote loreri asae enoelanaala, airiniha neein cotiharateeure. ³²Nii jana jetaote, nii Jesoso curuhacaain nenacaauru cachaauru jetao: “Taute airiniha turuhin ii ariiriichure ii neba aina ii nejeraauru aina ii baihuru,” naauruha raine jana jetaote:

³³“Charijina canu neba, canu nejeraauru, naaonjoainere,” naane baiha jetao, ³⁴nii curuhacaain nenacaauru cachaauru coaraain jetao: “Caaurute canu neba, canu nejeraauru, canu baihuru, naaonjoainuri ne. ³⁵Chunocoha jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, Cana Coaunera jerenohin icharate, canu neba, canu nejera, canu bai, naaonjoainurine,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ucuhe riaara que cuaain
cacha relaa Jesusone**
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 ¹Nii baiha nacoaauneein nemuri auha niha teein cachaauru relaa Jesusone jana jetaote, ecu arajiin netaojiaauruha cachaaurune jana, nii nemuri cuhane niha leinjiin botene jaun jetao, cuhane fauhin nelauriariin lauheque Jesoso, nemuri auhaniha neein coarajeeuruha cachaaurune jana. ²Nitohaneein bote cuhane fauhin jetaote, ecu neein aonajeeuruhane jana araa laurii itolereeuru que cuaain

acaauru relae. ³Nitohaneein acaauru relaa in jetaote:

“Caohachaain caa quere aonacuche. ⁴Leinjiin cacha, ucuhe riaacane jana tabaauru bero cuhane nalunacaaurute turuhin quihure tajaecuru. ⁵Jana tabaauru jataain neniha atane jioonone jaun samaata choae nalunacaaurute erojoein omaroe, ucuacaain neniha atane jioonone jaun. ⁶Nete enoto ajaano caun, neniha chojoaisine jaun ohe nii omarona. ⁷Jana tabaauru ucuhecuro, ojoa jana nalunacaaurute omarohane saiijieein amurijiriin omarohin soha ojoane jaun, inacae lanaala ohacoae. ⁸Jana tabaauru ucuhecuro atane caohacha choae nalunacaaurute omarohin caohachaain inaacane jaun, le ucuhecuro caje tabaauru nichata choonca ucujeein, saota choonca ucuheneein, le fasha ucuheneechuru inacae,” naain acaauru relaa in jetaote: ⁹“Caohachaain aonacurumiin urichonacaauru,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Acaauru relaa Jesusone jaan bajaauruha
caje aina nerelanacaaurune**
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Inae caje amuuruha nii cachaaurune jana, jelai nedaa Jesusone jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaure caje, nii lechoonca corotajaain aina nerelanacaauru aina ecu rohan nenacaauru leeochoauru cachaauru, coitucuuruhane coina. ¹¹Nii jana jetaote, acaauru rai: “Inara quete asinojoneein nena rai Cojoanonaa coitucuerate Cana Coaunera. Nete laen rai cachane lanaala nenacaauru que, nereretanaa que cuaain acaauru rai be, ¹²coaracuruha neniha natiin coitucurenihane coina. Niheichu aonacuruhane niha natiin, coitucuuruhane coataa. Nabana aonaain aina cuaain esenetaauruhane, acaauru osa acaauru ichoterateein acaauru que suujua acatiha Cana

Coaunerane coataa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Ucuhe riaara que acaauru relaane
jaan coitucueratiha Jesosone**
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru rai jetao: “Ta caa inara relaanune jaan aonaain coitucuhichene. Chatohaneeina jana leeochoauru que cuaain inara relaanune coitucuriquiche. ¹⁴Nii ucuhe riarate Cana Coaunera ere bera rijjijeein ainaa ne.

¹⁵Niha nii coina tabaauru tabaauru nii bero cuhane naluhin nitajenaa ucuhe rijjijeein nenacaauru cachaauru. Nii coinata Cana Coauneraacha beratenojoin aonacuruhane niha natiin, inae acaauru coritaa uha moconajaerane acaacha esenetaain, inae suujua cuhane Cana Coaunera coaacuruhane jianecure.

¹⁶Nii leeocho cachaaurute, nii samaata choae nalunaa ucuhe rijiichure. Nii jaunte Cana Coaunera beratenojoin jereein rautaaan aonacuruhane baiha, ¹⁷caohachaain acaauru suujua cuhane coaacure-nihane jaun, Cana Coaunera esenetaa-uruhane jianecure. Nii jaunte Cana Coauneraacha beratenojoin esenetaain neeuruhane jana, cairichanojineein, cojunojineein, naaonjoaauruhane, Cana Coaunera esenetaaruhane jianecure.

¹⁸Jana leeocho cachaaurute, nii ojoa jana nalunaa ucuhe rijjijeein neeure. Cana Coaunera beratenojoin aonacuruhane baiha niha natiin, ¹⁹jataain acaauru ichaohacha que suujua teeuruhane jaunte, nechu jataain raaje necoritaain coriquihonanein nenaajereein, itolere sirina jerecuruhane jaun, caohachaain Cana Coaunera esenetaain tonoraarenehane jaun nitajeeure.

²⁰Jana leeochoaurute atane caohacha choaae nalunaa ucuhe rijjijeein neeure. Acaaurute Cana Coaunera ere aonaain, caohachaain Cana Coaunera esenetaaure, nii chabana jianelanaala.

Nii esenetaeraauru tabaaurute, le ucuhe caje nichata choonca ucuhenein le tijirii caje tera, saota choonca ucuhenein, le fasha ucuhenein tera, naajoaain le tijirii caje teeurera rijjijeein neeure,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Cono que cuaain cachaauru
relaa Jesosone**
(Lc 8.16-18)

²¹Niritiin jetaote: “Nihei chuni cono mocohin bujuaihu tera. Nitohanein bujuaihu telanaalate, jianacoon conohanau neeuruha turunacaaurune coina ecuun teeure. ²²Nii cono aina cuaainte jianacoon coitucunojoiniha cureein coitucuerae lanaala itolere asinojinein inaraacha ichai. ²³Aonacurumiin urichonacaauru,” naain jetaote:

²⁴“Caohachaain nainaa inaraacha aonai aonacuche. Charijieein teeinti leeochoauru coaraqiche, nii rijjijeeinte inara netonai coareein Cana Coaunera. ²⁵Caohachaain niicha jerei rijjijeein ichaohin nere tonoraerate, jeelai amuritoheriin coroatajanereein Cana Coaunera. Nii rijjijeein techu ena canuhacha tei raera jelai amuritoheriin rareein inae ecu tihane bana. Jana nii canuhacha tei latelanaala nenaate cha colane nedaareein inae ecu tihane bana,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Omaroha ucuhene que cuaain
acaauru relaa Jesosone**

²⁶Niritiin jetaote: “Temule jaera cacha rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa.

²⁷Charijieein teeinti temule jaain, janotiin berailanaala sinii, jerichane-jeein jiichoo berailanaala nihane tonohanau coitucuenihane jana omaroe nii niicha temui, nii rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ²⁸⁻²⁹Charijieein teeinti, raajenihane omarohin, nalojoa-coaain, inacaain, inae tainaca que teein

cataa nii temulene taihure cachaauru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Mosatasa ucuhe que cuaain
acaauru relaa Jesusone**
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰Niritiin jetaote: “Chaaquenejianra inara rai Cana Coaunera cojoanonaa que cuaain aitete coitucuhicheta. ³¹Leinjiin mosatasa ucuhe temunacai rijiicha. Acate itolere temulecuru ucuhe fautaain jataain aansijien. ³²Nete inae temunojoneein nihane, itolere temulecuru ocoana jana nenacaauru amurijiriin neleereein fojoein nuna seonjoan nihane jana, nichoae tajein loroore tajaecuru, nii rijiicha Cana Coaunera cojoanonaa,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Coitucunaa nainecuruha nereentiaain
araai laurii que cachaauru relaa Jesusone**
(Mt 13.34-35)

³³Nitohanein jetaote, araai laurii que cuaain itolere acaauruhacha coitucui-acaauru ichao que cuaain cachaauru relaain Cana Coaunera ere beebjeein acaauru relae, aonaain coitucunaa nainecuruha nereentiaain Jesoso. ³⁴Nitohanein jetaote, rai cacha nelanaala nenacaauru relaa Cana Coaunera Cojoanonaa quene, acaauruhacha coitucui-acaauru ichao que cuaain relanajae. Jana aina nerelanacaauru relaane jetaote, rauhijiriin, “Naonjoainte ne Cana Coaunera Cojoanonaa,” naain Cana Coaunera Cojoanonaa been que relanajae.

**Fichafichanaa aina cujuana
suruaa Jesusone**
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵Nii cojoanotiin bananein aina nerelanacaauru rai jetaote:
“Jamauchete nemuri jerau cunichaache,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁶Nii jaun jetaote, ecu cachaauru ratiriin, nii fauhin lauhequiin cachaauru relaa Jesusone jaan bote cuhane fauhin amauruha aina nerelanacaaurune jana jetao, acaauru jiniichaain cuure leeochoa boteeuru. ³⁷Nitohanein cuuruhane jana jetaote, jataain mijiaaieein uha cujuana tabai aina fichafichanaane jana jetao, acaauru bote cuhane acau enoaa fichafichanaane jaun, inae nalunaa jere nii cuurunaja bote. ³⁸Nii jana bote roe cuhane binaao choae tocoequiin siniin siniicha Jesusone jana jetaote:

“Cacha relaera chajaain nocoo. Inae nalurichaacheje. Tana inae nalunaa jerichaachene que tonajeine,” naauruha nocoain aina nerelanacaaurune jana jetaote, nimichuhin:

³⁹“Cooa inooniha. Chajaain nesuruu,” naa nii nemuri fichafichanaa rai Jesusone rijieeoritiin jetao, nesuruha cujuana aina nii fichafichanaane jaun raotojoein cuujeure. ⁴⁰Inae nesuruha nii fichafichanaane baiha jetaote:

“Chanuna jataain nesoneeiche. Chanuna cha esenetaeneeiche,” nae jetao nii aina nerelanacaauru rai Jesoso. ⁴¹Nejetaote jataain nesoonetooruhane jaun jetao:

“Chatohananeeinna ne caa cachate, nere tonoraain nesurue cujuana tabai aina nemuri fichafichanaa,” naaure jetao ecu ita rai nii aina nerelanacaauru.

**Cadara bataneu niha suujua cuhane
moconajaera letono siricha cachane**
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5¹⁻²Nitohanein cuhin inae nemuri jerau tururuha Cadara batane que jana, iniha cuha Jesusone jana jetaote, que tacaain coinetiha cue leinjiin catcha-sujua cuhane moconajaera letono siricha. Nii cacha jetaote atane bana caje uhin ai, ³ecu ichaohane jaun. Nitohanein rai suujua cuhane moconajaera letono sirihane jaun jetaote,

cadena que niha natiin ichohana nainene chuni. ⁴Araai saain tija aina biji ichohacuruha *cadena* quene niha natiin jetaote, molomolonijihanaane jaun, chatohaneein tenaa nainene nii chuni. ⁵Nii jaun jetaote, janotiin, jiichoo netojoeinchuru ichatane janaauru amuhemujueein, atane banaauru ichoae amuhemujueein, eheehejeein, ajeri jaberoco ichoae comohin, naaonjoain amuhemujue nii cacha. ⁶Nii jaun jetaote, coriaae uujihha Jesusone coariin, jeluhariin coinetein nacatiha neseeonriaain ehequiin jetao:

⁷“Jiaonriha caniha nenoaain carerojoe-caaine, acaihanijin nenea Cana Coaunera Calaohi Jesoso. Jiaonriha atiin nohane Cana Coaunera coreniha chatohaneein caeteetine,” nae jetao ⁸nii cacha suujua cuhane nenea moconajaera letono. Nii cacha suujua jianeein amuhane coina: “Nii cacha suujua cuhane neein, cacha suujua aasaequine caje mituhin amuura moconajaera letono,” naa Jesusone jaun. ⁹Niritiin jetaote:

“Tonaa ii curuaa,” naain caje bajaa Jesusone jana jetao,

“Jataain araaichaanune jaunte Lejion ne canu curuaara,” nae jetao Jesoso rai.

¹⁰Nejetaote, jelai batane caje jaoha Jesusone caohate jataain nii moconajaera letono nii cacha suujueniha nenea.

¹¹Nii jana ichatane ucuuno rohan lenoniha neeuurua arajiin coosichurune jaun jetaote:

¹²“Atiin taa coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaa,” naaure jetao Jesoso rai, nii moconajaera letonocuru cacha suujua cuhane nenacaauru.

¹³Nii jaun caje bajaauruhane rijitjoein jeriha Jesusone jaun jetaote, nii coosichuru suujuaniha enooruhane jaun, ucui caje nomaroteein acauhanau naluhin, acau que nereeonohin oore nii coroata oaraancai coosichuru.

¹⁴Nii jaun jetaote, nii coaraain jelai caje sorohin, neseeu cuhin, nenaana-jaaunru, naaonjoainu cuhecujueein biha cuuruha nii coosichuru beraihurerane jaun jetao, turuhin coaraa cuure cachaauru. ¹⁵Nii jana jetaote, nii niha Jesusone jaun turuuruhane jana jetao, cojurihu cacha caohachaneein nenea tocohaneein necoreetein lajuuae, nii suujua cuhane arajiin moconajaera letono coitucuhuhi siricha cacha. Nii jana coaraain nesooneooruha nii coaraa cunacaauru cachaaurune jana jetaote, ¹⁶nii coosichuru suujua cuhane enooruha nii moconajaera letonocurune jana, ooruha nii coosichurune jana, nerautaa nii moconajaera letono siricha cachane beure nii coaraa cunacaauru rai, nii ecu neein coarajeeurera cachaauru. ¹⁷Nii jaun jetaote, chajaain erojoein jelai caje amuha Jesusone luhecaare cachaauru.

¹⁸Nii jana, inae jelaiha bote cuhane fauha cuha Jesusone jana jetaote, aina cuhane coina rai aite nii moconajaera letono sirihane caje nerautanaa cacha. ¹⁹Nejetaote, aina cuhane jerelanaala:

“Chajaaincha chenenajaun cauhin, charaaichuru rene turuhin, cairichaa-joaain ii coaraain itolere ichaa iniha Cana Coaunerane benihun acaauru rai,” nae jetao rai Jesoso.

²⁰Nii jaun jetaote, Decapolis batane que nenacaauru nenaanajaauru cuhecujueein, itolere ichaa coreniha Jesusone biha nii cachane jaun jetao, satiin cojoelatoore aonajeeurera cachaauru.

**Jairo cacunu aina leinjiin
ene rautaa Jesusone
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)**

²¹Nii baiha jelaiha nemuri jerau cauha cuha Jesoso, bote cuhane jana jetaote, najiniha arajiin netaojiaain cohacuruha nemuri auhaniha cachaau-

rune jaun jetao, ecu turuhin ne nii cachaauru aina Jesoso. ²²Nii jana jetaote, turuha cue leinjiin sinacoca curuaanaa neein nenea Jairo. ²³Turuhin jetaote:

“Onaa jeriha canu cacunune jaunne ii coaraa uun. Chajaaute atiin nohane turuhin nichoae ii biji meracaete nerautaaïn ichaohine,” nae jetao Jesoso acatiha neseonriaain nii Jairo.

²⁴Nii jaun jetaote, aina cuha Jesosone jana, jiniichaain cuuruha arajiin cachaaaurune jaun jetao, jataain arajii cachaauru cataaun cuujue. ²⁵Nii arajiin cunacaauru cachaauru jana jetaote cue, leinjiin ene lechoonca coroata jaanacaain jaberoco caje ichana jaohajeein nenea. ²⁶Aca jetaote, nii rai chaque nelatejeeane que airijiin jitariin niicha sirii jaohin arajii cache coicharaauru que nocoicharatihane niha natiin nerautasilanaala jataain taaeneein cuujue nii rai cunai. ²⁷Nii ene jetaote, Jesoso benea inaoriin cuhin coaraain, leeochoauru cachaauru jana cutiin, Jesoso janori nichae marotiin cajione auha mucuuri, ²⁸“Caa cajione auha mucuurihanune niha natiine nerautareeunni,” naain esenetaane jaun. ²⁹Nii Jesoso cajione mucuhane rijieeoriitiin nesuruha ichanane jana jetaote, inae nerautanaanein naonae rai jaberoco. ³⁰Nii jana caje mituha niicha ichana nainei cache rautaane jaaque nainain jetaote, nii cachaauru coaraain:

“Chana toon cacajione mucue,” naa Jesosone jana jetaote,

³¹“Tana jeranu ii sururucuruha cachaaaurune coaraainete. ‘Chana toon cacajione mucue,’ naain bajaai,” naaure jetao Jesoso rai nii aina nerelana-caauru.

³²Nejetaote, rai cajione mucuera coaraane coina, nii rohan nenacaauru

cachaauru cajanaain coarae Jesoso.

³³Nii jaun jetaote, nesoone caaun rijijijianein nacatiha neseonriaain, nii suujue lanaala esinae rauhijiriin, “Naonjoaain ii cajione mucuhanune rijijieeoriitiinne caa canu cunai caje nerautaaun” naain be nii ene. ³⁴Nii jaun jetaote:

“Ii rautana nainichaaunne esenetaaine jaunte, inae nerautaaï. Raotojoein raurohin caunihun,” nae jetao nii ene rai Jesoso. ³⁵Niritiin ereereeca nii ene rai Jesosone jana jetaote, nii ranuna inaca sinacoca curuaanaa Jairo loreri caje turuha uure cachaauru. Rene turuhin jetaote:

“Inae oha ii cacunu. Coa inacojoein nii cache relaera rerohecaa,” naaure jetao nii cachaauru. ³⁶Nejetaote, nii acaauru aohana jerelanaala nii sinacoca curuaanaa rai jetao:

“Jiaonriha acaauru esenetaain nesooneine. Raujiaaincha rautaanune esenetaau,” nae jetao Jesoso.

³⁷⁻³⁸Nitohanein inae nii sinacoca curuaanaa loreri asae turuuruhane jana tonijiaain cojioriin chanaauruha cachaaurune jana jetaote, aina cuuruha leeochoaurune jerelanaala, Fedoro, Saantiaao, chaen nii Saantiaao nejera Joaan, naonjoainuri aina jiniiquiin enohin jetao:

³⁹“Chanuna niritiin cojioriin chanaaiche. Coatihane ohane jaun aihei caa ranuna. Sinihane jaunte ai,” naa Jesosone jana jetaote, ⁴⁰Jesoso coenacure cuu nenacaauru cachaauru. Nii jana jetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru mitaain, nii ranuna inaca aina neba, chaen corihaniha cunacaauru, naonjoainuri aina jiniiquiin nii ranuna rene enohin jetao, ⁴¹biji que mucuuriin:

“Talita coom,” nae jetao nii ranuna rai Jesoso. “Icheine aitoon ranuna.

Nimichuu,” naa jetaote aite Joriocuru ere cuhane.

⁴²Nii rijieoritiiin nimichuhin ruharuhaca nii lechoonca coroata jaanacai ranunane jana jetaote, cojoelatiin coarajeure nii cuu neein coarajeerera cachaauru. ⁴³Nii jana jetaote, jataain chuni rai beeuruhane caohatihane baiha jetao, nii ranuna coroaateeuruhane coina aite Jesoso.

Nasarete cuha Jesosone
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 ¹Nii baiha jetaote, aina nerelanaacauru aina jiniiquiin, jelai caje cuhin rai nataneu cauha cue Jesoso. ²Inae nataneu turuhin, nebetacanaa cojoanonaa bana sinacoca asae enohin cachaauru relaane nunuhetiha Jesosone jana jetaote, nii relanajaa Jesosone aonajejin jetao:

“Chuna nerelaete toritiin itolere coitucuhin que cache relae. Chaa cajena itolere coitucutiin, chabana coaraai cojoelanaacojoai ichaane coinane maajejin nerelae. ³Tana caa, Mariha calaohichuru Saantiaao, Jose, Jodasi, Simoon, naaonjoainuri nejera, tabara caje itolere rucuhale icharaneein nena carfinteroneein nerejetohane. Tana chaen rai baihuru cau cana aina ichaauruhane,” naain jetao ita caje bajaure cojoelatiin, nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru. ⁴Niritiin rai nere tonorana jerecurenihane jaun jetaote:

“Itolere banate niqui cuhane jaanru, Cana Coaunera ere bera *profeta* que suujua acatein esenetaain neure cachaauru. Nete laen rai nataneu nenacaauru naraachuru que suujua acatein esenetana jerecurene. Niheichu nii nihane jaan loreri asaa nenacaauru niha natiin esenetaauruhi,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁵Niritiin jetaote, ecu cojoelanaacojoai ichaelanaala, corootajajejin ecu

nenacaauru cunaitenacaauruhacha mucuhin rautanajae. ⁶Nitohanein esenetana jerecurenihane cachaaurune jaun jetaote, acaauru cojoelate Jesoso.

Cana Coaunera cojoanonaa
beebejeeuruhane coina aina
nerelanacaauru letoaa Jesosone
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Nii baiha jetaote, Nasarete rohan nenacaauru neseeuuru cuhecujuein, cachaauru relae cue Jesoso. ⁷Nitohanein jetaote, leeocho neseeuuru cuhecujuein cache suujua cuhane nenacaauru moconajaera letonocuru coitucuhichuru sitaain cachaauru rautaaauruhane coina nii lechoonca corootajajain aina nerelanacaauru cotijiaain cocoainanajajain letoanajae corootajaanana corootajaananaain Jesoso. ⁸Nitohanein letoanajajain jetaote, acaauru atora, acaauru achano, coriqui, naaonjoain amaelanaala, ⁹acaauru safatocuruhacha curujuaain, nii necoreeteeuruhane coina acaauru cajione amaelanaala, acaauru bijji achuneecha baejejin bero cuhane cuuruhane coina acaauru rai aite. ¹⁰Niritiin letoanajajain jetaote:

“Leinjiin loreri asae turuhichene, ecu sinihuche inaraacha ichai nainaain jelai caje amuhichene reentiaain. ¹¹Chunijihun turuhichene jaanru, caohachaain inara coana jerelanaala inara aohana jerecurenihane, jelai caje amuuche, inara safato que nena utoone riariaain ratiriin, inae nitajeeuruhane rai neeuruhane que nainacuruhane coina,” naain jetao nii aina nerelanacaauru letoaa Jesoso.

¹²Nitohanein cuhin jetaote, nacoauneein Cana Coaunera coitucuhin aca jerihane rijijiein neeuruha cachaaurune coina acaauru rai aitiin, ¹³arajii moconajaera letono sirichaauru cachaaurune maajejin raataain, arajii cunaitenacaauru rautaaure erene que rujuanajajain nii aina nerelanacaauru.

Oha Joaan Baotisitane

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴Nitohaneein itolere ichaa Jesosone beeuruha itolere sacuritaaine jaun jetaote, Erodesi netonai coitucue.

Chaen jetaotechu: “Joaan Baotisitane ichanacaihara. Nii jaunte, nii itolere cojoelanaacojoai ichana naineranein necaihara,” naa Erodesine jana jetaote; ¹⁵“Jerihanete *Profeta* Eliasinecaihara,” naaure leeochoaauru. Nii jana leeochoaauru jetaote: “Inoaenlu *profetacuru* rijijieein nenea *profetate* aicaihara,” naaure. ¹⁶Nejetaote, niritocuruhane aonajihane jaun: “Acate Joaan ne. Rai nuluno moloeratihanulu natiinte, inae nacooaunein o caje ichanacaiha,” nae jetao Erodesi.

¹⁷Erodiasi coreniha jetaote, Joaan mucerateein *cadena* que ichojoaain caresero cuhane terate Erodesi. Nii Erodiase jetaote, Erodesi nejera Ferifi comasainein nelu. Nejetaote, comasainein sirilu Erodesi nii rai nejera comasainihane saijieein. ¹⁸Nii jaun jetaote: “Jiaonriha ii comasainein taa inejera comasai siriinera,” nae jetao Erodesi rai Joaan.

¹⁹Niritoha Erodesi rai nii Joaane caje coaunein jetaote, nii Joaan cotaairiin sohin jaohene rijitoejin nerejete Erodiase. ²⁰Nejetaote sohin jaonaa nainene, esinae rauhijiriin leinjiin cacha- saantonein Cana Coaunera letononein nihane coitucuhane jaun, coasiha cocoaerateranein niha Erodesine jaun. Nitohanihane jaun jetaote, iriha Joaane rautatiin aonaane jaun nii aina chatohanai niicha ichanenu coitucuelanaala ne Erodesi. ²¹Nejetaote, nejanoa bajaanaa bitoane coina lenone jaain, que jauriinein nenacaauru curuaanaacuru, chaen rai soondarooru curuaanaacuru, chaen

Calileea cocoaichacuru jataain nelatecuri cotijiaain beseta ichaa Erodesine jana jetao, Joaan sohin jaohene rijitoejinjaaocane jana, suujua rijijieein erue Erodiase. ²²Nii jana jetaote, nii beseta ichaane jaa coloheri asaae enohin raansaa cuha nii Erodiase cacunune jana jetao, nii raansaane jana rautatiin coaraje Erodesi, nii ecu aina lenoniha nenacaauru aina jiniiquiin. Nii jana jetaote:

“Joaareen iicha jerei bajaau cacajene ichei tera. ²³Cana Coaunera notaracaaene chaelai, iicha jerei bajaai cacajene tereunicha. Nainichaaun cataaun leruhin caa quiicha beraai atane tihanunera,” nae jetao araai saain nii ranuna rai Erodesi. ²⁴Nii jaun jetaote, jelai caje mituhin:

“Cha bajareeun cajete oma,” naa cuha neba raine jana jetaote:

“Chajaain ena caje Joaan Baotisita couturi bajaau,” nae jetao nii ranuna neba.

²⁵Nii jaun jetaote, jelaiha soronein enohin jetao,

“Ena carai leinjiin plato cuhane Joaan Baotisita couturi teinene jereeun,” naa jetao cue nii ranuna Erodesi rai.

²⁶Nii jaun jetaote, jataain inaderae Erodesi. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri urichoo Cana Coaunera notaracae aitohane jaun, nii caje niicha bajai tenaa nainenihane que aitona nainene. ²⁷Nitohanihane jaun jetaote, nii rijieeoritiin leinjiin soondaro letoae Erodesi, Joaan couturi molohin raa cuhane coina. ²⁸Nii jaun jetaote, caresero cuhane cuhin Joaan couturi molohin leinjiin plato cuhane uhaain, nii ranuna rai tiha soondarone jaun jetao, neba rai te nii ranuna.

²⁹Nii jana jetaote, inae nitohanein Joaan teuruhane coitucuhin jetao, nii Joaan jaberoco raain conautiha cuure sacuureraauru.

**Saoqui oaraancai cachaauru
rai lenone faa Jesosone**

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Nitohaneein letoanajaa Jesosone caje turuhin jetaote, aina netaojiaain itolere ichaaain Cana Coaunera ere que cachaauru relain, naaonjoaauruhane beeure Jesoso rai, nii lechoonca coroatajaain niicha cocoaanauri afosotoorune jana jetaote:

³¹“Chajaauchete neniha cachane jaun cuhin, jelai raotojoein nebetacanichaa- chera,” nae jetao acaauru rai Jesoso, cauhajeeuruhane niha natiin arajiin turuhajeeuruha cachaurune jaun, lenonecuruhane teurenihia acaauru raine jaun. ³²Nii jaun jetaote, leinjiin bote cuhane fauhin neniha cachane jaun, jelai Jesoso aina cuure nii niicha cocoaanauri afosotooru. ³³Nejetaote, arajii cacha cuuruhane coarajihane jaun, nii cuuruhane jaan jelai coitucuhin, satiin neseuru caje arajiin cuhin jetao, acaauru ajiniha soroneein jeluhaarin cuhin turuure. ³⁴Nitohaneein cuhin acaauru ajiniha turuuruhanne jaun jetaote, ecu turuhin bote caje iniha cunajaun jetao, arajiin ecu cachaauru coaraa Jesosone jana, beraicha colane nena carenerocuru rijjijeein aihuruhane jaun jetao, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, ecu araai laurii niicha coitucui que relanajae Jesoso. ³⁵Nii jana inae sohane jaun jetaote, rohan nichuuntaain:

“Inae soha. Coatiha nihei caa jana cacha. ³⁶Chajaaain cachaauru rai nocoeute ichuun nenacaauru nenaana- jaauru, neseuru, naaonjoainuri cuhin, chaelai lenone ariin coretiha cuuruhane,” naauruha aina nerelana- caaurune jana jetaote:

³⁷“Niriimiin. Chajaaain acaauru coroateeuhe inara,” naa Jesosone jana jetaote,

“Aihana jaunna, coroata fashai denario coreneein faan coretiha cuhacaanune jereei, acaauru coroaati- chaachene caina,” naaure Jesoso rai aina nerelanacaauru. Nii le denariote le jiichoo amihanenaa core ne. Niritocu- ruha aina nerelanacaaurune jaun jetaote:

³⁸“Inatajaain faan siriquire. Chajaaain coaanihuhe,” naa Jesosone jaun, coaraain jetaote, “Saoquijieein faan, ita que jerajejeein ate, naajeeichate neeje,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

³⁹Nii jaun jetaote, joaenreen omame ichoae nelauriaauruha cachaurune caina aitoaha Jesosone jaun jetao, ⁴⁰tabaauru le fashaaain, tabaauru saoqui chooncaain, naaonjoaain neleruhin nelauriaaure cachaauru. ⁴¹Nitohaneein laurianaacane baiha jetaote, nii saoquii faan aina coroatajai ate raaoriin jabaaequiin dede coarajeein jetao, Cana Coaunera bajaain cataaun faan taturiin aina nerelanacaauru rai te jetao Jesoso, cachaauru rai chaluuruhanne caina. ⁴²Nitohaneein jetaote, jerecuruhane jaaun tiaojoaain nainaaain lenonecu- ruhanne baiha, ⁴³lechoonca coroata omariin, nii faan aina ate caute que omari memoaaure.

⁴⁴Saoqui oaraancai cachaauru jetaote, nii saoquii faan que lenonecure, acaauru rai faa Jesosone jaun.

Acau choaae amuha Jesosone

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵Nii baiha jetaote, aina nerelana- caauru letoae, bote cuhane fauhin nemuri jerau Betesaaidau ichoaichaniha turuuruhanne caina. Nii tonohanau jetaote, ecu nedaain cachaauru rai necoe Jesoso. ⁴⁶Inae cachaauru rai nocoihane baiha jetaote, ichtatane ucuuno que cuhin Cana Coaunera baja cue. ⁴⁷Nii jana jetaote, inae nocohe-

jihane jana, nemuri cataaun cuujueure nii aina nerelanacaauru bote cuhane. Nii jana jetaote, ecu jelai atane choae jaiti nihane jana, ⁴⁸acaauru que tacaain uha cujuanane jaun, necairichajein taraacajein cujueuruhane coaraje Jesoso. Nii jana inae janohe lalajihane jana jetaote, acaauru caajjie acau choae cuhin acaauru rohan situha cunaa rijijieein acaauru nichae cujue. ⁴⁹⁻⁵⁰Nitohaneein acau choae cujihane jana, sатиin coaracuruhane jaun jetaote, nesoonetiin anucainiha been auhaacure. Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai:

“Jiaonriha inacojoein nesoonetiin casiichene. Canune aihunra,” naain, ⁵¹acaauru aina bote cuhane fauha Jesusone jana jetaote, inae nesuruha cujuanane jaun, jataain cojoelatoore, ⁵²nii cojoelanaacojoaain faan faain acaauru notaacane sainejeen itolere ichana nainihane que nainaelanaala, “Naaonjoanne jaunte catohanai ichae,” naain coitucunaa nainecurenihane jaun.

**Genesareta bataneu turuhin
cunaitenacaauru rautaa Jesosone
(Mt 14.34-36)**

⁵³Nitohaneein cuhin nemuri jera jaaruhane jaun jetaote, Genesareta bataneu turuhin, ecu acaauru bote jauriaain cositeure. ⁵⁴Inae bote cositeein caje inihuruhane rijieeoritiin jetaote, Jesoso nihane coitucure nii cocoaichacuru cachaauru. ⁵⁵Nii jaun jetaote, sатиin nii jelai batane sacuritaain nii niha Jesusone jaan jelai coitucuhin jetao, rene cunaitenacaauru amaure ela cuhane tijichanjaain. ⁵⁶Chunijihun nenaanajaunru, neseeuuru, berooru cuhane, naaonjoainu cuha Jesusone jaunru jetaote, najiniha situanjaunru jelon ela choae cunaite-nacaauru teein, Jesoso rai aitocure,

cajione auha mucuuruhane caina. Nitohaneein sатиin Jesoso cajione mucuurera cunaitenacaauru jetaote, nerautaacoaure.

**Baasoneein cache ichao tera
(Mt 15.1-20)**

7 ¹Nitohaneein jetaote, Jesoso coaraa cuure Jerosaleeun caje turunacaauru Moisesa aitoonjoan que cache relaureraauru aina fariseecuru.

²Acaauru jetaote, aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein acaauru rai rauhi tonoraelanaala lenonecuruhane ajiniha biji culejelanaala lenonecuruha Jesoso aina nerelanacaauru tabaaurune coaraain jetao, acaauru que ereure.

³Nitohaneein aihuruhalu acaauru inoaensihurune rijijieein ichaauruha fariseecuru aina sатиin Jorioocurune jaun jetaote, lenonecuruhane ajiniha biji culejeen lenonecure itolere bana.

⁴Jerichanejeen jetaote, lenone arihuruhane caje turuuruhane nii aitoaha acaauru rai rauhine rijijieein biji culejeen lenonecure. Nitohaneein jetaote, araai lauriin ne acaauru ichao, lenonecuruhane ajiniha acau cooruhane jaan curu niha natiin culejeen, acau curu culejeen, coadarojoe culejeen, acaauru sininaja jelai niha natiin culejeen, naaonjoaunruhane jaun.

⁵Nitohaneeuruhane jaun jetaote:

“Chanuna nii aitoaha rauhine rijijieein aihuruhalu cana inoaensihurune rijijieein, lenonecuruhane ajiniha biji culejeen lenonecure ne ii aina nerelanacaauru,” naure jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cache relaurera aina fariseecuru.

⁶Nii jaun jetaote acaauru rai:

“Esinae rauhijiriinte, inara que aitiin laenaelu Cana Coaunera ere bera inoaensi *profeta* Isaihasi, nechu jataain nohaniha Cana Coaunera coitucutoha nocoenacaauru.

Nii que aitiin:

‘Caa cachaaurute,
nechu jataain nujuaaecha que
canu coroajeein neeure.
Nete acaauru suujua,
cacaje coriaae ne.

⁷ Nii jaun

nii chaque nelatejeehai
netaojiaain
canu coroaecuruhane,
nechu jataain
caitoonjoanelanaala nena que
nejesinajeein ita relajeein
aihuruhane jaun,’

naa Cana Coaunera acaauru quene
laenaelu *profeta* Isaihasi.

⁸Chanuna nitohaneein Cana Coaunera
aitoonjoan que jaolecchin inara
inoaensihuru rijijieein ichaonaa
jeriquiche inara,” naa acaauru raine
baiha jetaote:

⁹“Itolere bana inara inoaensihuru
ichao rijijieein ichaonaa jeriquichene
jaunte, Cana Coaunera aitoonjoan que
jaolecchin aohana jereneeiche.

¹⁰ ‘Inara inaca, inara neba,
naaonjoainuri que
inara suujua acateein neeuche.
Chateeinti
baasoneein neba, inaca,
naaonjoain que ereein ne.
Niite ateinanohiniha cureein,’

naelu jetao Moisesa. ¹¹Nete inara
aitocoiche, leinjiin cacha, rai inaca, neba,
naaonjoain rai. ‘Coatiha inara rai cha tenaa
nainihaaun, satiin quicha sirii corban
nein nihane jaun,’ naane caohachae inara
rai. (‘Corban,’ naane jetaote, acaauru ere
cuhane, ‘Cana Coaunera que banijiaain
nena,’ naa aite.) ¹²Chaen techu, inara rai
caohachae, inae niritiin erei cacha, rai
inaca, neba, naaonjoain rai chaaelai tenaa
nainenihane que aitocoichene.

¹³Nitohaneein inara inoaensihuru
ichao sacuhin neeichene jaunte, Cana

Coaunera aitoonjoan tonorana
jerelanaala itajeein neeiche, nejesina-
jeein jelaaicha que ita relaain neeichene
jaun,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que
cacha relaurera aina fariseeocuru rai
Jesoso.

¹⁴Niritiin jetaote, nacoaauneein nii
ecu nenacaauru cachaauru cotijiaain
jetao:

“Satiin caa ena inara rai aitocooaunne
jaan aonaain coitucuche. ¹⁵Coatiha
joaereen lenone quiha cachane coreniha
que jaolequiin nihei Cana Coaunera.
Leeochaauru cairichanaa jerenacaun,
suujua cuhane baasoneein coacuhin
baaso ichaeraauru quete laen jaolequiin
ne Cana Coaunera. ¹⁶Esinae rauhijiriin
urichocoichene aonacuche,” nae jetao
acaauru rai Jesoso.

¹⁷Niritohane baiha ecu cachaauru
ratiriin loreri asae enoha cuha Jesusone
jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan
bajaure caje aina nerelanaacaauru. ¹⁸Nii
jana jetaote:

“Tana inara netonai aonaain
coitucuhichene. Tana joaereen lenone
quiha cachane coreniha que jaolequiin
neniha Cana Coaunerane coitucuhichene.
¹⁹Nii cachaacha quii lenonete,
nii cacha suriicha cuhane enohin, nii
baiha mitue, suujua cuhane
enoelanaala,” nae jetao.

Niritiinte, joaenreein lenone quiha
cachane niha natiin, que jaoleconaa
nainenihana Cana Coaunerane coitucue-
rate cana que Jesoso. ²⁰“Cacha suujua
caje mitunaa baaso niicha coacui, niicha
ichai, naaonjoain corenihate laen, cacha
que jaolequiin ne Cana Coaunera.

²¹Nitohaneein suujua cuhane
baasoneein coacuin baaso ichaeraa-
rute, namute quicha aina niha natiin
ichao jeracchin, asijiauharitiin,
sonajaain jaohin, ²²sinijeranelanaala
nena ene aina ichaohin, laurijira

rucuhele jereein, namute cacha cairichanaa jerenacaan que ereein, namute cacha coritaain, itolere niicha jerei nejesina ichaain, necoelajauharityiin, namute cacha cairichaa casajenetyiin, namute cacha que necohasitaain, suujua coaraain chaachaelanaala, naaonjoaaurre. ²³Niichurute satiin cacha suujua caje mituhin cacha que jaolequii niha Cana Coaunerane jaan teraneein ne,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

**Leinjiin Jorio nihei
cacunu rautaa Jesosone
(Mt 15.21-28)**

²⁴Inae cachaauru relaane nainaain jetaote, jelai caje coauneein Tiro bataneu turuha cue Jesoso. Nejetaote, ecu turuhin leinjiin loreri asae enoe, coitucuuruha jelai cocoaichacurune jerelanaala. Nii sainejeein jetaote, ecu turuhin nihane coitucuurihure. ²⁵Nii jaun jetaote, inae ecu nihane coitucuhane jaun, rene turuhin Jesoso acatiha neseeonriiaa cue leinjiin ene, suujua cuhane moconajaera letono coitucuchuhi siriha rai cacunune jaun. ²⁶Nii ene jetaote, Jorio niheichuru Sirofenicia batane cocoaichacuru bene ne. Aca jetaote, Jesoso rene turuhin conujue cacunu suujua cuhane nena moconajaera letono coitucuchuhi sitaane coina. ²⁷Nii jaun jetaote:

“Coa canu roheca. Naininaaan Cana Coaunera cachaneein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin tihanu remaae raine,” naa rai Jesosone jana jetao:

²⁸“Aihachuhisi niquicha Curuaanaa. Atiin ii araichuru Joriocuru rautaaain rijijieein canu cacunu rautaaainene jereenra. Remaae rijijieein canacaanu coaraaine niha natiincha,” naa Jesoso rai nii enene jana jetaote:

²⁹“Aihachuisi. Esinae rauhijiriinte aitoi. Inae ii cacunu caje mituhin amuha moconajaera letono coitucuchuhi. Inae nainein jelaiha chenena-jaun cauha cuhinera,” naa Jesosone jaun, ³⁰nenajaun cauha cuhane jana jetaote, loreri asae sininajaun niha nii cacunu ranunane jana eruha cue nii ene. Nejetaote, inae nii ranuna suujua caje mituhin amue moconajaera letono coitucuchuhi.

**Urichoelanaala, raotiin eresilanaala
naaajoaain nena cacha rautaa Jesosone**

³¹Nii baiha jetaote, nacoaaunein Tiro batane jelai caje amuhin, Sidoon batane, Decapolis batane, naaonjoainuri nenacaauru neseuru ichoae rauhijiriin situhin nitihonohin cuhin jetao, Calileea conemuri turue Jesoso. ³²Nitohaneein inae ecu turuhane jana jetaote, rene leinjiin urichoelanaala, raotiin eresilanaala, naaonjoaain nena turuaain jetao, biji que dadaain nii cacha rautaane coina rai aitocure. ³³Nii jaun jetaote, jelai cachaauru udaa nii cacha amaain jetao, nuricho jachuuru cuhane biji couturichuru enoaain, lune soriin lele ichoae tein, ³⁴ecuun jabatoroaain dede coaraain neraain jetao: “Efata,” naane jetao: “Najachuu,” naa aite Joriocuru ere cuhane.

³⁵Niritohane rijieeoritiin, inae najachuha nurichone jana jetaote, inae raotojoein erena naine rai lele netonai. ³⁶Nitohaneein rautaaain jetaote niqui, nii chuni rai beeuruhane caohate Jesoso. Nejetaote, jataain beeuruhane caohatiha sainejeein jataain que naurutaain beure. ³⁷Nii caje coitucuhin jetaote: “Itolere banate caohacha ichae, uricho saaecuru niha natiin urichohin, raotiin eresilanaala niha natiin erena nainein, naaonjoanne jaun,” naaure jetao cojoelatiin cachaauru.

**Jena oaraancai cachaauru rai
lenone faa Jesusone
(Mt 15.32-39)**

8 ¹Nii baiha nacoaauneein netajiaauruha arajiin cachaaurune jaun jetaote, jataain neniha acaauru lenonena jaun aina nerelanacaauru cotijiaain jetao:

²“Inae nichata janohinte canu aina neure caa cachaauru. Jana nihei caohachanainejeein lenonecuruhane jaanu. Nii jaanne jataain cairichaa-joaain acaauru coaraaun. ³Coroaatena-jaelanaala acaauru nenajaun letoanajaa-nunete mijitenacaun aterona nainecure, tabaauru coriae caje uuruhane jaun,” naa Jesusone jana jetaote:

⁴“Chaa caje eruhin najian caa jeoni cacha coroaaterichaache, caa jana ichaoha chuni cacha, caje coretichaa-chene jaanune coalanaala,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote: ⁵“Inatajaain najian faan siriqiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsinejeeinchate neeje faan,” naaure jetao aina nerelanacaauru.

⁶Nii jaun jetaote, atane choae nelauriaauruha cachaaurune caina aitiin jetao, jerane biji que nii caaunsini faan mucuhin Cana Coaunera bajaain, cataaun nii faancuru tatuhin aina nerelanacaauru rai tiha Jesusone jaun jetaote, jitariin nii cachaauru rai chaluure. ⁷Nii jana niha coroatajajeein ate netonaine jaun jetaote, acaentoni mucuhin Cana Coaunera bajaain nii ate nemaajeein chaluherate Jesuso.

⁸Nitohaneein nainaan lenonecuruhane baiha jetaote, caute que caaunsineein omari memoaaunre. ⁹Itolereneein jena oaraancai cachaauru jetaote, lenonecure. Nii baiha jetaote, acaauru rai

necoeein, ¹⁰aina nerelanacaauru aina bote cuhane fauhin jetao, Dalmanotau bataneu cue Jesuso.

**Cojoelanaacojoai ichaa Jesusone caina
aitocuruha fariseeocurune
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)**

¹¹Nitohaneein jetaote, Jesuso rene turuhin aina ereeuruhane baiha jetao, nechu jataain coujuha, Cana Coaunera letononeein caa nihane coaratiha acaauru quene caina cojoelanaacojoai ichaane caina rai aitocure fariseeocuru. ¹²Nii jaun jetaote, jataain mijiaainein nerai raain jetao:

“Chanuna acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaunne caina aitocure caa cachaauru. Coatiha nii acaauru que chatohanai cojoelanaacojoai coaratenaa nainihaaun,” naane jaun jetao, ¹³ecu acaauru ratiriin jeelaiha bote cuhane fauhin nemuri jerau cue Jesuso.

**Faan jorerera lebadora rijiicha
fariseeocuru ichaone
(Mt 16.5-12)**

¹⁴Nitohaneein jelai caje bote cuhane fauhin amuuruhane jaun jetaote, rai nachano baiteein leinjiin faancha amaain cuure. ¹⁵Nii jana jetaote, acaauru nainalaaca jetao:

“Aonacuche. Faan jorerera lebadora rijiicha fariseeocuru aina Erodesi ichaone que caohachaaain nainacuche,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesuso.

¹⁶Niritoha acaauru rai Jesusone jana jetaote, neniha acaauru rai faanne que nejesinajeein ita rai ereeuruha aina nerelanacaaurune aonajeein jetao:

¹⁷“Chanuna faan sirineeichene que ereereequiche. Jataain nachura nainanachara nejeein coitucueeneichete. Jataainte asoneeojoaain nainanachara

nejeeiche. ¹⁸Niha niqii inacojoein inara nota, inara uricho, naaonjoaain. Nete nii cha coaraain, cha aonaain coitucunaa naineneeiche. ¹⁹Saoqui oaraancai cachaauru rai saoquii faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Lechoonca coroata omariin,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetao:

²⁰“Chajana jena oaraancai cachaauru rai caaunsini faan chaluhanune bana, inata omariin caute raachelu,” naa Jesusone jana jetaote:

“Caaunsi omariineein,” naauruha aina nerelanacaaurune jaun jetao:

²¹“Nii saijieein nachura jaiti nainaeneechete,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

**Betsaaidau leinjiin
maosa rautaa Jesusone**

²²Nitohaneein kuhin Betsaaida turuuruhane jana jetaote, Jesuso rene leinjiin maosa amaain rautaane caina conujeunre cachaauru. ²³Nii jaun jetaote, biji que nii maosa mucuuriin jelai cachaauru udaa amaain jetao, lune que jerane nii maosa nota rujuarujuariin nichoae biji tein: “Inae chelai coana naineei,” naa Jesusone jana ²⁴nenotaain jetaote:

“Nuna tocohaneinte murimurihonanae carai cachaauru,” naa nii maosane jaun jetaote, ²⁵nacoauneein jerane nota ichoae biji tiha Jesusone jana, nacoauneein nota jirichaane jana jetao, inae conoha notane jaun, caohachaain cha coarae nii maosa.

²⁶Nitohaneein rautaaain jetaote, rai nenajaun letoain jetao:

“Coa taa neseu cauha,” nae rai Jesuso.

**Mesihasi niha Jesusone
que aitoha Fedorone
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)**

²⁷Nii baiha jetaote, Filipino batane que nena Sesareea nenacaauru neseuru

cue jetao, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Jesuso. Nitohaneein bero cuhane aina nerelanacaauru aina cuujeeurunajau jetaote:

“Tonacuruha canu que cachaauru. Cha nichaaunje,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁸“Tabaauru cachaaurute Joaan Baotisita niha ii beeuere. Jana leeochoaurute, inoanlu nena Cana Coaunera ere bera *profeta* inoanseni Eliasi niha ii beeuere. Leeochaaurute, inoanlu nenacaauru *profeta*curu tabaauru niha ii beeuere,” naauruha raine jaun jetaote:

²⁹“Cha nichaaun jana inara rai,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

“Iite nii canacaanuhacha cohajei Mesihaseein,” nae jetao rai Fedoro.

³⁰Nejetaote, chuni rai acaneein nihane beeuruhane caohate jetao Jesuso.

**Orichaaaine biha Jesusone
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)**

³¹Nii caje nunuhetein jetaote: “Canu Cana Coaunera Calaoi cachanein nejanoanaa nichaaunne cairichaeriinte caque jaolecohin niha cuurureein Jorioocuru bichauhenaauru aina saseredotecuru curuaanaacuru, chaen Cana Coaunera aitoonjoan que cacha relaureraauru, naaonjoainuri. Acaaurute catinaa cuurureein, nena nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain jetao, ³²esinae rauhijiriin cachaauru rai bee Jesuso. Niritiin esinae rauhijiriin suujuelanaala aithane jaun jetaote jelai amaain niritiin irihane caohate Fedoro. ³³Nejetaote niritoha Fedorone jaun, jaotoroaain nii aina nerelanacaauru coaraain jetao cotaicha rijitiin: “Coa carerojoecaa moconajaera. Cacaje amuun. Coatiha Cana Coauneraacha coacui coitucuheeii. Joaereein cachaauruhacha coacuhite coaauqui,” ³⁴naane baiha jetaote, nii

aina nerelanacaauru aina ecu
nenacaauru cachaauru cotijiaain jetao:

“Aonacuche. Chunocoha canu
cachaneein nenea jerihane suujua
letono ichana jerihane jianein, coroso
que canu tein canu cairichaaururi-
chaaaine rijijieein necairichanaa
abaantaain caitoonjoa tonoraain,
jerichaaunne rijijieein neeine. ³⁵Chuno-
coha canuhacha icharatei ichaelanaala
nein nichao ichoteratena jerera,
coatiha nichoterinaain. Nete laen canu
coreniha, canuhacha beratei bihane
coreniha, naajoain coreniha nichao
itajera, ichoteratenojoiniha cureein.
³⁶Chaaquena rai nelatere, itolere caa
chauratane que nenaacha que coacuhin
rai nichao itajiha cachane. ³⁷Nitoha-
nihane jaun inaaonjoaain coretihane
niha natiin nii nichao ichoteratena
nainihe cache. ³⁸Nitohanihane jaun,
chunocoha canu nichaaunne beein
quiicha beratenojoin biha caa necha
aansainein osaaonacaauru cachaauru
raine que nocoejihanena, canu-
cacha calaohi nichaaunne inae que tihane
bana canu Inaca necaohacha que
necohachaaain rai letonocuru anjeraauru
aina nacoaaunein turuha uhanune
banane canuhetonai que necoeje-
reunni,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

9 ¹Niritiin jetaote:

“Esinaae rauhijiriin coatiha
oorurinaain cau ena canu aina
nenacaauru tabaauru, niicha ichaneni
ichaaain turuha Cana Coaunera Cojoano-
naane coaracuruhane que tiaain,” nae
jetao acaauru rai Jesoso.

Nejelauneein ocooca Jesoso jaberocone
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Saota janone baiha jetaote, ichtatane
ucuuno cue Jesoso, Fedoro, Saantiaao,
Joan, naaonjoainuricha amaain. Inae
ecu turuuruhane jana jetaote, acaauru

notaracaae nejelauneein ocooca Jesoso
jaberocone jana jetao, ³jataain
caohatiin bichoronohin cajione amuriji-
riin somajaain jiquihaquiiin nedae rai
cajione. ⁴Nii jana jetaote, ecu Jesoso
aina ecocohin ereeuruha inoanlu
nenacaauru Cana Coaunera ere bera
inoaensihuru, Irihasi, Moisesa,
naaonjoainurine jana coarajeure.

⁵Nii jaun jetaote,

“Cacha relaera, jataainte caohate cau
nihacachene. Coanete nichatajaain
loanari jaacache, leinjiin ii rai, leinjiin
Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai,
naaonjoaain,” nae jetao Jesoso rai
Fedoro.

⁶Jataain nesooneetooruha nii Jesoso
aina cunacaauru, aina nerelanacaaurune
jaun jetaote, nii tonaain irihane jaa
coitucuenihane jaaun aite Fedoro.

⁷Niritohane jana acaauru conaacotaa
dede sacarine jaun jetaote, nii dede
sacari jana tonii: “Caate jataain quiicha
belaai canuhacha letoai canu
Calaohinera, nere tonoraain neeuchera,”
naa erenaane jana jetao aonajeure.

⁸Nii rijieeoritiin roaichu coaracuruhane
jana jetaote, inae acaauru rohan neniha
chunine jana jetao, ecu jelai acaauru
aina niha Jesosone jana coaracure.

⁹Nitohanein jetaote, nii ichtatane
ucuuno caje jelaiha faaujueein, nii niicha
coaracuri beeruha chuni rai nii aina
nerelanacaaurune caohate Cana Coaunera
Calaohi Jesoso, inae o caje ichanaane
baiha beeuruhane caina. ¹⁰Nii jaun jetaote,
suujuaacha kuhane nii niicha coaracuri
ruhecure, oo caje ichanarihanine que
aitohane coitucuenihane jaun ita caje
bajaaebajajeein. ¹¹Nii jaun jetaote:

“Chanuna jauriaanejeein Irihasi
tururichaaaine que aitocure- Moisesa
aitoonjoan que cacha relaaaureraauru,”
naain Jesoso caje bajaauruhane jana
jetaote:

¹²“Esinae rauhijiriinte niqui, itolere rucueraanu que jauriaanejeein tururichaain Irihasine que aitocurelu. Chanuna jana Cana Coanera Quiricha inoansi cuhane cacha Calaohineein nenea cairichanojoneein, jaoleneein niha curichaaaine que aite. ¹³Aonacuche. Inae turuha uhalu Irihasine janate, que niicha jerei ichaain cairichaaurelu, nitohanihane coina Cana Coanera Quiricha cuhane aitiin laenanohinihane rijijieein,” naain jetao tonorae Jesuso.

Moconajaera letono coitucuchuhi siricha leinjiin enamanaa rautaa Jesusone
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Inae jelaiha nii neeuuha aina nerelana-caauru leochaaurune jaau tururuhane jana jetaote, ecu acaauru aina neeure arajiin cachaauru. Chaen Moisesa aitoonjoan que cacha relaaurera tabaauru netonai ecu neein jetao acaauru aina ereereecure. ¹⁵Nii jana uujilha Jesusone coariin jetaote, que tacaain satiin jeluhaariin cuhin jetao, jataain cojoelatiin rai iriha cuure. ¹⁶Nii jana jetaote, acaauru rai:

“Tonaai acaauru aina ereereequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

¹⁷“Cacha relaera, coaraaine coinane, cau ii rene canu calaohi uhaaun, moconajaera letono coitucuchuhi siriha suujua cuhanena jaun, erenaachara neein nihane jaun.

¹⁸Nitohanihane jaunte, chunijihun cuhane jaauru baasoneein mucuhane naineein atane choaae tocojoaain tacaain, nujuae caje lajaaqui mitaain, catu rhioneein, sefetaain te nii suujua cuhane nenea coitucuchuhi. Nii jaunne niqui ii aina nerelanacaauru rai aitoon nii suujua cuhane nenea coitucuchuhi sitaauruhane coina. Nete sitanaa nainesihurene,” naa nii acaauru jana nenea leinjiine jaun jetaote:

¹⁹“Jataain cha esenetaaichuru cachaauru. Cha carajaneeinna inara

aina nereeeun. Cha carajaneeinna inara abaantareeun. Chajaain cajiha nii enamanaa uhaauche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁰Jesoso rene nii enamanaa amaature. Nii jana Jesuso coariin jetaote, atane choae nii enamanaa siheite nii suujua cuhane nenea moconajaera letono coitucuchuhi. Nii jana jetaote, najaabu jabubuhin nujuae caje lajaaqui mitujuae nii enamanaa. ²¹Nii jana jetaote, nii enamanaa inaca rai jetao:

“Chabana caje coaaneein caa catohane,” naa Jesusone jana jetaote:

“Causine caje coaaneainte aicha.

²²Nii jaunte araa saain usihanaauru comaaichuru, acaauhanaauru comaain ateinana jere nii suujua cuhane nenea coitucuchuhi. Nitohanihane jaun, aitiin cairichaaajoaain canacaanu coaraain, canacaanu coroatajaneun, rautana naineeine,” naa nii enamanaa inacane jaun jetaote:

²³“Tana rautana nainichaaunne esenetainete cacaje bajaai. Satiin quesenetaera raine niicha bajai ichaain neeun,” naa Jesusone jaun jetaote:

²⁴“Jataainnachujian chesenetaaun.

Cacorataaneune jataain jelai amuritoheriin chesenetaera,” nae jetao ehequiin nii enamanaa inaca.

²⁵Nii jana arajiin netaojiaauruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nii enamanaa suujua cuhane nenea moconajaera letono coitucuchuhi rai jetao:

“Erenaachara neein urichoelanaala caa enamanaa tera coitucuchuhi, canune ichei aitoon caa enamanaa jianeein caje mituhin amuhine coina. Jiaonriha nacoaauneein caa enamanaa suujua cuhane enohine,” naain suruaa Jesusone jana jetaote,

²⁶nacoaauneein baasoneein nii enamanaa jaberoco tein cojioriae nii

suujua cuhane nenea coitucuchuhi. Nitohaneein tihane baiha onaa rijijieein teein, caje mituhin amuhane jaun jetaote, “Inae baasoneein jaberoco tihane caaunte jerihane inae ohe,” naaure nii ecu arajiin neein coarajeeurera cachaauru. ²⁷Nejetaote, biji que mucuhin michuha Jesusone jana jetao, nimichuhin nichaaurae nii enamanaa.

²⁸Nitohanihane baiha aina nerelana-caauru aina jiniiquin leinjiin loreri asaae enoha Jesusone jaun jetaote, jelai ecu teteriin:

“Chanuna canacaanu nii coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain caje bajaauruhane jana jetaote:

²⁹“Catohanai moconajaera letonote nainichaa Cana Coaunera bajaacane ainaacha sitaacane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Caa quete coroata sae ohane biha Jesoso.
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰Nitohaneein nii canaanai rautaane jaan jelai caje amuhin jetaote, Calileea turuhin rauhijiriin situujueein cuujeeure. Nejetaote, nii acanihane coitucuha chunine jerene Jesoso, ³¹aina nerelana-caauru relanaa nainihane coina. Nii acaauru relaane jaan jetaote:

“Cacha Calaohineein nenaate cachaauru bijiu tenojoinihane jana ateinaa cuurureein. Nete nichata janohane baiha ichanareein,” naain aina nerelana-caauru relaane jana jetaote, ³²nii acaauru rai aitohane inaaureniha natiin jetao caje bajaarene necoatocuruhane jaun.

Charijina jataain nelateinneein nere
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³Nitohaneein cuhin, inae Cafere-naon turuhin loreri asaae enooruhane jana jetaote, aina nerelana-caauru rai jetao:

“Chaaque ita rai ereerejeein uhicheein bero cuhane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁴Nejetaote inauheneecha curuaae-quin aonajeeure, bero cuhane uujueein, “Charijina caa cana jana jataain nelateein nenaane,” naauruha ita raine jaun. ³⁵Nitohaneein inauheneecha aonajeeuruhane jaun jetaote, lelauria-riin nii aina nerelana-caauru lechaonca coroatajai cotijaain jetao: “Leeochaauru amurijiriin nenea jeriha chunine, acaauru rai nelateein itolereenein acaauruhacha jerei icharaneein neeine,” ³⁶naane baiha jetaote, biji que leinjiin canaanai mucuuriin acaauru cataaun teein jetao:

³⁷“Canu coreniha caa canaanai raerate, jerichanejeein canu raane rijijieein aicheein. Nii jaun canu raera coatiha canuhacha raa airinaain, caletoaera Ofa netonai raate aicheein,” nae jetao aina nerelana-caauru rai Jesoso.

Canaacha ichai ichara,
coatiha cana que nejeratenaa nihei.
(Lc 9.49-50; Mt 10.42)

³⁸Nii jana jetaote:

“Cacha relaera, ii curuaa aina cuaain moconajaera letono coitucuchuhi sitaain que suujueequin nenacaauru rautaa leinjiinne janane eruhin caohatihacaanu, cana jana nenaanein ainihane jaun,” naa Joanne jana jetaote: ³⁹“Jiaonriha caohateein neeichene. Chunocoha canu curuaanein netiin chojelanaacojoai ichara, nii baiha baasoneein erenaa nainihe canu que. ⁴⁰Canaacha ichai ichara, coatiha cana que nejeratenaa nainihe. ⁴¹Chunocoha canu Curisito cachanequichene coreniha inara rai esinaeca niha natiin terate, esinae rauhijiriin rai cainanohiniha cureein,” nae jetao rai Jesoso.

Jataain alalacaraa osa que nesarucuaane*(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴²Niritiin jetaote: “Chunocoha ena canu esenetajeeurerauru saruha osa quenete, nii ajiniha caohachare nuluno que leinjiin ajeri jaberoco tijichaa in ichojoaain cucuana cuhane joaeraane. ⁴³Jana osa que ii saruha ichohiine moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ichohii aina Cana Coaunera cojoanonaa que neeine. ⁴⁴Nabana le jerajei ichohii coreniha, nii chariji bana nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁵Jerichanejeein osa que ii saruha ii tijiane moloo. Nii amuritoheriintejian caohachare le jerajei ii tijia aina Cana Coaunera cojoanonaa que neeine. ⁴⁶Nabana osa que ii saruha ii tijiane coreniha nii riano niha natiin ohin, nii usi tabai jacanaachara jana cuhine coataa. ⁴⁷Jerichanejeein osa que isharuha inotane, le jerajei inota rocoo. Nenacaeneetejian nii amuritoheriin caohachare le jerajei inota aina Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine. Nabana usi que isharuha inotane, ⁴⁸nii riano niha natiin ohin, nii usi jacanaachara, naaonjoain jana cuhine coataa. ⁴⁹Usi jana situnaa rijijieeinte nichote-richaachee in satiin. ⁵⁰Nelatiha niqui tebe. Nete inae lenone cotebetenaa nainenihane, inae nii chaque nelatene. Nii rijijieeinte chaque nelateneeiche inara que icharatenohi ichaa in, raotojoe in ichaauruha leeochoaaurune jaan ichaeneeichene,” nae jetao acaauru rai Jesoso

Comasai jianiha cachane que**cache relaa Jesusone***(Mt 19.1-2; Lc 16.18)*

10 ¹Inae Caferenaaon caje amuhin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquii nuuhe Jorodaan auhaniha cuhin, enoto mitu nichajai

jeloon nenea Jodea batane que cue Jesoso. Ecu jetaote, rai netaojiaauruha cachaaurune jana jetao, nacoaaune in relanajae Jesoso, cachaauru relanaa rautatohane jaun. ²Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao, nechu jataain cairichaaauruhane jaanu lera ariha jetao, comasai jianena nainiha cachane bajaare jetao Jesoso caje fariseeocuru tabaauru. ³Nii jaun jetaote:

“Tonaa inara rai Moisesa, comasai jianiha cachane que,” naa in acaauru caje bajaa Jesusone jana jetaote:

⁴“Comasai jianiha cachane coina, jauriaanejee in comasai jianihane jaaque aiti in nenea quiricha teeuchete, aina comasai jianemi in cache,” naa in aite Moisesa,” naauruha fariseeocurune jana jetaote:

⁵“Aiha niqui. Nete, nere tonorana jerelanaala neeichelune jaun, nitohane in ichaquichene rautaenihane saijiee in ichaquichene coina aitelu Moisesa. ⁶Nete jauriaanejee in itolere coaunaane nunuhene in, quicha, ene, naaonjoa in coauna elu Cana Coaunera. ⁷Nii jaaunte, inaca, neba, naaonjoa in ratiri in amuhin necoansa ijiae cache. ⁸Chaen leinji in cachane in nenea rijijiee in coacuhin, jiniiquii ita aina neeure. ⁹Nitohane in niha cachane coina ichaa Cana Coaunerane jaun, nii comasai jianena nainihe i cache,” nae jetao fariseeocuru rai Jesoso.

¹⁰Inae loreri asaa enoauruhane jana jetaote, nii cachaauru relaane jaan bajaare nacoaaune in caje aina nerelanacaauru. ¹¹Nii jaun jetaote, acaauru rai:

“Comasai jiane in leeocho ene raerate, osa que nesaruha aichee in.

¹²Jerichanejee in techu, osa que nesaruree in lana jiane in leeocho cache que nelanajane ene,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Canaanainuru rausiaaeca Jesusone

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Nii jana jetaote, acaauru mucuhin rausiaaeca cojiotanaaca Jesusone coina jetao, rai canaanainuru amaauere acaauru fojiaraauru. Nejetaote, nii canaanainuru amaauruha nii amaauere caohateure nii Jesuso aina nerelanacaauru. ¹⁴Nii rene amanajaauruhane caohateuruhane coarajejin jetaote, obajejin jetao:

“Coa carene tururuha canaanainurune caohatihachete, canu rene tururuhine. Aihuruha caa canaanainurune rijijieein nenacaauru raineeinte ne Cana Coaunera Cojoanona. ¹⁵Esinæ rauhijiriin aiha leinjiin canaanaine rijijieein neniha cachane coatiha Cana Coaunera Cojoanona que nena nainerinaain,” ¹⁶naane baiha jetao, jerane biji cuhane nii canaanaihuru raane baiha jetao acaauru mucuhin, acaauru rausiaaeca cojiotanajæ Jesuso.

**Jesoso aina iriha leinjiin
cacha coriquihonane**

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Nitohaneein inae jelai caje amunaa jeriha Jesusone jana jetaote, rene jeluhiariin cuhin turuhin jetao, nacatiha neseeriaain:

“Caohachanejei cacha relaera. Cha ichareeun charijibana nitajenaachara ichaonaa raotono que nena nainichaaune coina,” naain Jesoso caje bajaa leinjiin cachane jaun jetaote: ¹⁸“Chanuna caohachanejei cacha neein canu curuuateei, leinjiin Cana Coauneraachate caohachanejeineein ne. ¹⁹Inae raotojoejin Cana Coaunera aitoonjoan coitucuhi: ‘Jiaonriha sonajaain jaohine. Coa ii sinijerane lanaala nena ene aina ichaohin niha. Coa asijiauha. Coa chamute cacha

cairichanaa jerenacaun chuni cacha coacuhin casaje que ereein niha. Chae efojiaraauru ere tonoraain caohachaain acaauru aina neeun,’ naane coitucuhi,” naa rai Jesusone jaun jetaote:

²⁰“Aihanu chujian. Canu enamanaca caje coauneeinne jitariin nii naitoonjoan tonoraain ichaon,” naa nii cachane jana jetaote, ²¹jataain cairichaojoaain coaraain jetao:

“Esinæ rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein cairichaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha latei dedeeu. Nii baiha laen canu aina uu,” naa rai Jesusone jaun jetaote, ²²jataain nererojoecaain jelai caje amue inaderaain nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun.

²³Nii jaun jetaote, nii rohan curuacaain nenacaauru cachaauru coaraain, aina nerelanacaauru rai jetao:

“Jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jeriha coriquihonane,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁴jataain cojoelatiin ecu aonajeeure aina nerelanacaauru. Nejetaote nacoauneein acaauru rai jetao:

“Cacoelaichaaauru, jataainte caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jerichaane. ²⁵Leinjiin oco jachu cuhane situnaa naineniha leinjiin camechone amurijiriinte, jataain caaintate Cana Coaunera Cojoanona que nena jeriha coriquihonane,” naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jaun jetaote, ²⁶jataain jeelai amuritoheriin naurutaain cojoelatiin jetao, ecu nejesinajeein ita rai jetao:

“Nitohanihane nichotena naineriaain chuni,” naauruha nii aitohane aonajeeinne jaun jetaote, ²⁷ecu coaranaacane baiha jetao:

“Caaintatiin cachaauruhacha coaraita, Cana Coaunera rai caaintajene,” naa Jesusone jaun jetaote: ²⁸“Canacaanune jitariin canacaanuhacha sirii ratiriin ii sacuhacaanulu,” naa rai Fedorone jaun jetaote:

²⁹“Chunocoha esinae rauhijiriin canu coreniha, chaen, cacha ichoteratera caitoonjoan- canu ere beebejeein, naonjoaanne coina, rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naonjoain ratirichate, ³⁰caa chauratane que neein jataain jeelai amuritoheriin lefasha saneein rai loreri, rai nejeraauru, rai fojiaraauru, rai calaohichuru, rai natane, naonjoainuri siricheein. Cairichaerinojooinein neeuruhane niha natiinte, turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa charijibana nitajenaachara ichaonaa que niha cuurureein. ³¹Ena jataain arajii itolere que nelaetoha nocoetonacaaurute, nii chaque nelatelanaala niha cuurureein. Jana ena chaque nelatelanaala arajiiin nenacaaurute, nelateein niha cuurureein,” naain jetao Fedoro tonorae Jesuso.

Caa quete inae nichata sae orichaaanne biha Jesusone
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³²Jerosaleen nichaae cuuruhane jaun jetaote, aina nerelanacaauru ichoaai-chaniha cuujiha Jesusone jana jetao, cojoelatiin cuujeeuruhane jana jetao, nii niritohane que casiin jetao, cuujeeure acaauru caaijie cunacaauru. Nii jaun jetaote, jelai nii aina nerelanacaauru lechoonca coroatajai cotijiaain jetao:

³³“Inae caa ena coitucuhichene rijijieeinte, Jerosaleen cuujihacache. Inae ecu turunaate, canu inaraacha cohajei cachaneein nejanoanaa nichaaune mucuhin saseredotecuru curuaanaacuru rai, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru rai,

naonjoainuri rai caetecuruhane jana, catinanacanejeein nejelau cachaauru Jorionelanaala nenacaauru bijihu caetecurureein. ³⁴Nii janate, caque necoatijiaain canu coulunein, canu bisiin catinaa cuurureein. Nena nichata janohane baiha, nacoaunein ichanareeunni,” nae jetao nitohanein teeururichaaanne que Jesuso.

Acaauru coroatajaniha Jesusone coina caje bajaauruha Saantiaao, Joaan, naonjoainurine
(Mt 20.20-28)

³⁵Niritohane jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

“Cacha relaera, caa ena ichei canacaanuhacha bajaarani ichaainene jerichaanu,” naauruha Sebedeoo calaohichuru, Joaan, Saantiaao, naonjoainurine jana jetaote: ³⁶“Chatohanai inara rai ichacaunne jerequiche,” naa Jesusone jana jetaote:

³⁷“Canacaanu rai, inae ii Cojoanonaa necaohacha que neeine bana, ii ajaabiji nichajai que, ii raotono nichajai que, naonjoaain nihacaanune jaanu ichaainene jerichaanu,” naauruhane jana jetaote:

³⁸“Coatiha nohane inaraacha bajai coitucuhin aitoheeiche. Caa necairichanaa abaantarichaaunnine rijijieinoote, necairichanaa abaantanaa nainequiche inara. Chaen noote, nitohanihanune coina cojunacatenohi nichaaunne rijijiein cojunacatenohineein neeiche,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote:

³⁹“Abaantanaa nainichaanu,” naauruhane jana jetao:

“Inarate niqúi, caa necairicharichaaunnine rijijiein necairichanaa abaantaain cojunacatenohineein niha curiquicheein, cojunacatenohineein nihanune rijijiein. ⁴⁰Nena laen, canu raotono nichajai que, canu ajaabiji nichajai que, naonjoaain nelauriaaichene coina inaraacha bajai tenaa naineneun, nii

coina inae acaauru que banihatein rucuhenojoneein nenacaauru rainein nihane jaun,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

⁴¹Niritoha acaauru rai Jesusone aonajein jetaote, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri aina obaaecure nii lechooncaihuri aina nerelanacaauru. Nejetaote, acaauru cotijjaain jetao:

⁴²“Inarate raotojoein, Cana Coanera coitucuhichuru, leeochoauru amurijiriin nenea jerein acaauru cocoinanacai neeuruhane que suujua acatein neeuruha leeochoaurune jerein neeuruhane coitucuhiche. ⁴³Nete laen nejesinajein nitohanein nenea naineneeiche inara. Nitohanein nenea coacuelanaala, nejesinajein ita coroatajanein neeuche. ⁴⁴Jana leeochoauru amurijiriin nenea jerera, leeochoauru letononein neeine. ⁴⁵Coaracuche nachuhinti canu Cana Coanera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaauune canu coroatajaneiechene coina tururichaaun. Arajii cachaauru osa caje nichotein jianacoon neeuruhane coinane, nii coreniha cajabereoo cairichaeratiha uunlu acaauru coroatajaniha,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Maosanihane caje Bartimeeo rautaa Jesusone

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Inae Jericoo turuhin jetaote, ecu basiinjiin neeoriiin jelai caje amuha aina nerelanacaauru aina Jesusone jana jetao, acaauru aina cuure arajiiin cachaauru. Nii jana bero auhaniha lauhequuin coriqui bajaa leinjiin Timeeo calaohi cairichei maosa Bartimeeone jaun jetaote, ⁴⁷Nasarete cocoaicha Jesoso nihane aohanriin jetao:

“Rabiriicha foeratei Jesoso, cairichaaoljaain atiin cacoharaau,” naain eheeca nii maosane jana jetaote, ⁴⁸arajiiin cachaauru, ehequuin aithohane caohateeure inauheneecha nihane coina. Nejetaote, que rutaain ehequuin:

“Rabiriicha foeratei, atiin cairichaaoljaain cacoharaau,” naa nii maosane jaun jetaote, ⁴⁹ecu inacuhin jetao:

“Chajaain cajiha cotihanihuche,” naa Jesusone jaun jetao:

“Chajaaube nimichuhinte, toon ii cotihara coarae,” naauruha nii maosa raine jaun jetaote, ⁵⁰cajione buri rocohitiiin siheeiitiin ratiriin jetao, Jesoso rene jeluhariin turuha cue nii maosa. ⁵¹Nii jana jetaote:

“Chatohanein chetichaaunne jereita,” naa Jesusone jaun jetao:

“Conoha canotanena jereenra cacha relaera,” naa nii maosane jana jetaote: ⁵²“Inae jataain quesenetaaine jaun inae conoha inota. Inae nainein amuhinera,” naa rai Jesusone rijieoriitiin jetaote, inae conoha nii maosa notane jaun jetao Jesoso jiniichaaain bero cuhane cue nii maosa.

Jerosaleeun turuha Jesusone

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 ¹Nitohanein cuhin, inae Jerosaleen catainaauruhane jaun jetaote, Betafajee, Betania, naaonjoainuri rohan Olibo bichatane turuuruhane jaun jetao, caje coaaneein coroatajai aina nerelanacaauru letoae Jesoso. ²“Chajaain taa nita canaacha coarajei neseu cunichuche. Inae ecu turuhichenete, ecu cositenojoneein teecoha jaiti chuni cacha amunajanela-naala nenea asno narejeene jana eruha curiquicheein. Cosi rutuhin uhaaichene jana: ³‘Chanuosa cosi rutuhin amaaiche,’ naa chunocoha inara raine: ‘Latiha Cana Curuaanaane jaaunne raa uhacaanu. Inae enate ichei jelaiha cainaratereein,’ naauche,” naain jetao letoanajae Jesoso.

⁴Nii jaun jetaote cuhin, nii acaauru rai aithohane rijijieein bero auhaniha teecoha cositenojoneein acuujuu rohan asno narejeene jana, eruhin jetao cosi

rutuhin amaauruhane jana jetao: ⁵“Cha ichaquiche inooneein. Chanuna nii asno narejeen cosi rutuhin amaaiche,” naain jetao, acaauru caje bajaure nii cuu nenacaauru cachaauru tabaauru.

⁶Nii jaun jetaote, nii acaauru suujua-teenin letoanajaa Jesusone rijitjoeein nii cachaauru tonoraauruhane jaun jetao, inauhenecha nii asno narejeen amaauruhane coarajeure. ⁷Nitohaneein jetaote, nii asno narejeen ichoae cajione tein jetao, Jesoso rai nii asno amaauruhane jana jetao, inae rene turuhaauruhane jana nichoae nelauriaain cue Jesoso. ⁸Nitohaneein asno ichoae nelauriaain cuhane jana jetaote, najiniha bero cuhane rai cajione buri maririjacoauruhane jana jetao, leeochoauru elele alo rijijieein nenea ajaena alo raain najiniha bero cuhane maririchure. ⁹Nii jana najiniha cunacaauru, caajie cunacaauru, naonjoainuri jetaote:

“Raotojoein turuhine Cana Coaunera rijijieein nenea cana Curuaanaa.

¹⁰Raotojoein turuhine Cana Coaunera Cojoananaa, cana inoaensihuru foerate-raneein nenea Rabiri nefoerate cojoananaa. Aihute coreniha raotojoein neurumiin dedeeu nenacaaurune maajein,” naaure jetao cojioriin cachaauru.

¹¹Nitohaneein Jerosaleen turuhin jetaote, Teenforo asaae enohin, ecu basijiiin neoriiin jitariin nasajai coaraane baiha jetao Betaniau cue lechoonca coroatajai aina nerelana-caauru aina Jesoso, inae sohane jaun.

**Inacaelanaala oha uherane
coina cojiotaa Jesusone**
(Mt 12.18-19)

¹²⁻¹³Nii cojoanoo Betania caje amuuruhane jana jetaote, niita bero auhaniha niha uhera alone jana

coaraain jetao, coaraa cue Jesoso mijiintohane jaun. Nejetaote, inaacane bana rijiu nenihane jaun, ninaa colane nalohacha baajejeen ne. ¹⁴Nitohaneein inacaenihane jaun jetaote:

“Inae nacoaauneein inacaeneriquinne jaun, neriaain chuni ii inaa lerata,” naain uhera cojiotaa Jesusone jana jetao, ecu aina neein aonajeure aina nerelanacaauru.

**Teenforo asaae necoretenacaauru
sitaa Jesusone**

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Inae nacoaauneein Jerosaleen turuhin jetaote Teenforo asaae enohin, nii Teenforo asaae chaelai que necoreteein, chaelai coretiha, naonjoainin nenacaauru sitaain, atanichoae coriqui coreeuruha cachaauru raine jaa rorihurune maajein lacojoainin jetao, serori que necoretenacaauru rorihurune maajein lacojoainin, ¹⁶nii Teenforo asaae nenacaain rucuhele enoaauruhane caohate Jesoso. ¹⁷Nitohaneein jetaote:

“Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete: ‘Cana Coaunera bajaauruha satiin chauratane sacuritaain que nenacaauru cachaaurune jaan colohereineite ne canu loreri,’ naain laenanohineein ne. Nete asijiaauruhane jaan coloheri rijijieein teiche inara,” naain jetao ecu acaauru relae Jesoso.

¹⁸Niritiin cachaauru relaane aonajein jetaote, Jesoso sohin jaonaa coaaucu-ruhane jaun, sohin jaoruhane jaanu lera arihure saseredotecuru curuaanaa-curu, Moisesa aitoonjoanque cacha relaaureraauru, naonjoainuri. Ne jetaote, sohin jaoruhane coasichure, nii acaauru relae Jesusone jaan rautatiin aonajeuruha satiin cachaaurune jaun.

¹⁹Inae nocohecane jana jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquin nii nese caje amue Jesoso.

Inacaelanaala oha uherane*(Mt 21.20-22)*

²⁰Nii cojoanoo janone nii uhera rohan situha cuuruhane jana jetaote, inae cojoaisi aina curuaaequin oha nii uherane jana coaracure. ²¹Nii jaun jetaote, cojiotaa Jesusone coacuhin que nainaan jetao:

“Cacha relaera, inae raca cojiotaaine jaunte, inae ohe taa uhera. Coaraau nachuhinti,” naa Fedorone jaun jetaote:

²²“Jataain Cana Coaunera esenetaauche. ²³Chunocoha esinae rauhijiriiin airichainne esenetaain nii batoelanaala: ‘Niilai caje nefaruhin cucuana cuhane cunihun,’ naa caa ichtane ucuuno rainete, esinae nii aithane rijijieein aihane ne. ²⁴Nitohaniane jaunne inara rai aitoon, inaraacha latei eruhichene coina Cana Coaunera bajaache, inara rai terichaine esenetaainete eruriquicheein. ²⁵Inara rai chatohanai cotainacai ichaain neeruha inara amute cachaaaurune niha natiin, acaauru que inara suujua acateein Cana Coaunera bajaachene bajaache. ²⁶Aihute baaso ichaain osa que nesaruquichene niha natiin inara osa que suujua acatemiin cana Inaca dedeeu nena Cana Coaunera,” nae jetao Fedoro rai Jesuso.

“Cha ii cocoainae,” naauruha Jesuso raine

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷Nii baiha jetaote, nacoaauneein Jerosaleen cauha cue aina nerelana-caauru aina Jesuso. Inae ecu turuhin Teenforo asaae enohin amuhemuheca Jesusone jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao:

²⁸“Cha ii cocoainae catohanai ichaain neeine coina. Chatohanai cocoinanacai neinna neei,” naaure jetao Jesuso rai

saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureerauru, Jorioocuru bichauhenaauru, naonjoainuri.

²⁹⁻³⁰Nii jaun jetaote, acaauru rai: “Canuhetonaine inara caje bajareeunni. Cha Joaan letoaelu, cachaauru cojunacatiha uhane coina. Cana Coaunera letoaenihanena cachaauruhacha letoanojineein uhalu. Catoonraain carai beeichenena, canuhetonai canu cocoaainain canu letoaera bereeunni inara rai,” naain jetao acaauru tonorae Jesuso.

³¹Nii jaun jetaote, ecu nejesinajeein ita rai jetao: “‘Cana Coaunera letoanojineeinte uhelu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana nere tonoraain esenetae-neeichelu,’ nareein. ³²Coatihachu: ‘Cachaauru letoanojineeinte uhelu,’ nanaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai. Satiin cachaauru Cana Coaunera letoanojineein uhalu Joaane esenetaauruhalune jaun, cachaauru coasiha. ³³Niritiin jetaote:

“Chachaaointi Joaan letoaaain nelu. Coatiha coitucuhaacaanu,” naauruha Jesuso raine jaun jetaote:

“Aihane jaaunchujian canuhetonai, caa catohanai ichacaanne coina canu cocoaainain canu letoaera berinaaunni inara rai,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Ocoana jaaurera necha ansaineein**ichaonacaauru que cuaain****cachaauru relaa Jesusone***(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

12 ¹Niritohane baiha jetaote, ocoana jaaurera que cuaain cachaauru relaain jetao: “Leinjiin cacha jetaote, ocoana jaain jitariin corihateein bino jaauruhane jaanu coloherinu que loreri jaain, leinjiin jataain ucuuneein teein rori jae ecu neein amihanenacaauru beraihane coina. Nitohanein

caohachaaïn rucuhecane baiha jetaote, nii ocoana que amihanenacaauru rai atane tein ratiriin amuhe nii atane erora. Inae tainaca que turuhane bana ita rai lerruuruhane caina. ²Nitohanein tein ratiriin jetaote, inae tainaca que tihane jaun, leinjiin rai cacha letoae, nii amihanenacaauru caje que banihatein niicha taihuri bajaa cuhane caina. ³Nejetaote, nii cacha mucuhin faojaain sooruhane baiha, nii cacha letoaaure cha colane nii temule erora rene. ⁴Nii jaun jetaote, nacoaaunein leeocho cacha letoaa nii temule erorane jana, nocoejechanuhin, couturi cunaitaain cha colane acaentonai letoaaure jelaiha. ⁵Nii jana nacoaaunein leeocho cacha letoaaure jana jetaote, acaentonai sohin jaaore nii temule beraichacuru. Nii baiha nacoaaunein arajiin rai cachaauru letoajeein sacuha nii temule erorane jana jetaote, tabaauru sohin jaonajaain, tabaauru faojaain cunaita-najaare.

⁶Satononejeein jetaote leinjiin jataain niicha belaaï rai calaohi neeorihane jana, aca letoae: ‘Jerihane canu calaohi quete laen suujua acatecurureein,’ naain coaacane jaun, sohin jaoruhane esenetaelanaala. ⁷Nejetaote, ita rai jetao: ‘Inae uha caa atane erora calaohi. Coanete sohin jaohacachete, cana rainein nedaaïne caa atane,’ naaure jetao nii ocoana que amihanenacaauru cachaauru, uha nii atane erora calaohine jana coarajeein. ⁸Niritocuruhane jaun jetaote, inae acauru rene turuhane jana mucuhin ateinaain nii ocoana udaa amaain jaberoco jaaore,” naain jetaote:

⁹“Tonaquiche jana inara, nii calaohi sohin jaaoruhane que, tohanrihacha jana nii ocoana erora. Raajenihane cuhinacha nii ocoana que amihanenacaauru sohin jaohin, leeochoauru

cachaauru bijiu nii ocoana teriha beraihuruhane caina. ¹⁰Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane:

‘Ajeri jaolecooruha
loreri icharaaurune jaante,
jauriaanejeein
loreri nunuhenein ne.

¹¹Acate
jataain cana rai
cojoelanaacojoaain ichae
Cana Coaunera,’

naain laenanohinihane jaan reretaain aonaquiche chariji banane,” naain jetao ocoana icharaauru que cuaain cachaauru rai ereerejeein acauru relae Jesoso.

¹²Niritiin acauru que cuaain relanajaa Jesosone que nainacuruhane jaun jetaote, Jesoso mucunaa jerecure Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru, saseredotecuru curuaanaacuru, naonjoainuri. Nejetaote, Jesoso aina neeuruha arajiin cachaaurune jaun cachaauru coasiha ecu ratiriin jelai caje amuure.

*Impoestonu que coriqui teeuruhane
que iriha Jesusone
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³Nitohanein ecu ratiriin jelai caje amuuruhane baiha jetaote, Erodesi ere tonoraeraauru, fariseecuru, naonjoainuri letoaaure, rai ereeuruhane jana tonaain acauru tonoraa Jesusone nechua jataain coulurujueeuruhane jaanu lera ariha cuuruhane caina. ¹⁴Acauru jetaote rene turuhin jetao: “Ii que tonaain iriha cachane niha natiin, tonoraelanaala esinae rauhijiriin ereein neeine coitucuhacaanu. Chaen techu nohanelanaala esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijiein ichaoha cachane caina cacha relaaï. Aihane jaun, caohachaana Romano-curu curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui tihacaanune. Ainihane chatohaneriha.

Coretena nainichaanuna. Ainihanena niriirih, ” naaure jetao Jesoso rai fariseoocuru aina Erodesi ere tonoraeraauru.

¹⁵Nejetaote, nechú jataain cairichaa aitocuruhane que nainaane jaun jetao:

“Chanuna cacairichanaa coacuhin niritiin carai ereeiche. Carai cajihá nii coriqui uhaauchene coarae,” naa acaauru rai Jesosone jaun, ¹⁶rai coriqui teeuruhane jana jetaote: “Chaa curuaa caa laenanohineein ne rai cojunaca aina,” naa acaauru rai Jesosone jaun jetao: “Romanocuru curuaanaa enferadoro curuaa,” naaure jetao rai.

¹⁷Nii jaun jetaote acaauru rai: “Aihana jaun chujian enferadoro que banijiaain nena teeuche enferadoro rai. Chaen Cana Coaunera que banijiaain nena teeuche Cana Coaunera rai,” naain acaauru tonoraa Jesosone jaun jetaote, ecu jataain cojoelatiin aonajeure.

**Ohane baiha oo caje ichanaa cachane
bajaauruha sadoseeocurune**
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Nii jana jetaote, Jesoso coaraa uure sadoseeocuru, oo caje ichanaa cacha suujuene esenetaaurenihane jaun caje bajaauruhane caina. Acaauru jetaote rene turuhin jetao:

¹⁹“Cacha relaera, Moisesate canacaanu rai laenaain ratirilu, oha leinjiin cacha nesirihateein nii comasai aina canaanai sirilanaalane, nii onaa comasai autana raa nii onaa nejeraane, nii onaa aina siricha rijijieein canaanai sirihane caina. ²⁰Nitohanihane janate, ita nejera nejesinaneein neuruha caaunsinein cachaaurune jana, jauriaanejeein acaauru nejera nesirihateein, nii nesirihatenajan aina calajoilanaala ohe. ²¹Nii jaunte, nii autana rae nii onaa nejera. Nete acentonai ohe aina calajoilanaala. Jerichanejeein techu ohe nii acaauru nichataja. ²²Nii jaunte, nii chunocohacuru nii caaunsini ita

nejeraauru calajoilanaala oore. Nii janate tabiicha nii ene netonai ohe. ²³Aihane jaun ooruhane baiha nacoaauneein ichanaa acaauru suujuene bana, chariji comasainein jana nereein nii ene, caaunsini ita nejeraauru aina nesirihateein nihalune jaun,” naain jetao Jesoso caje bajaure sadoseeocuru.

²⁴Nii jaun jetaote:

“Nechu jataain joaaneereinte ereerequiche inara, Cana Coaunera Quiricha ereretaain aonaain niicha ichanenu coitucuneeichene jaun. ²⁵Ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein ichanaain niha quichaauru, enecuru, naaonjoainuri suujuene, inae nesirihatenaa nainecuruhi, dedeeu nena anjeraauru rijijieein inae neeuruhane jaun. ²⁶Tana ohane baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein ichanaa cacha suujuene que aitoha nuna laajoiri moconau neein Moisesane jaa quiricha reretaain aonaquiche inarane. Ecu jetaote Moisesa rai: ‘Canune Abaraau, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coaunera neeun,’ nae jetao Cana Coaunera. ²⁷Coatiha ohin nitajenacaauru coaunera nihei Cana Coaunera- ohin nii baiha jerichanejeein jaberoconeein nena rijijieein nenacaauru cachaauru coaunera Cana Coaunera. Nitohanihane jaunte, jataain joaereein nii cha coitucuelanaala ereerequiche inara,” naain jetao sadoseeocuru tonorae Jesoso.

**Cana Coaunera aitoonjoan- jataain cacha
ichao rai nelateein nena**
(Mt 22.34-40)

²⁸Niritiin esinae rauhijiriin sadoseeocuru tonoraa Jesosone jana aonajihane jaun jetaote, Jesoso rohan nichuuntaain jetao:

“Chariji jataain jauriaanejeein Cana Coaunera aitoonjoanein cacha ichao rai nelateinein ne,” nae jetao, rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera.

²⁹Nii jaun jetaote:

“Jauriaanejeein cana ichao rai nelatein nena Cana Coaunera aitoonjoante: ‘Aonacuche Israeli cocoaichacuru. Cana curuaanaa Cana Coaunerate, leinjiin acaacha itolere curuaanaa neen ne. ³⁰Aihane jaun, ii suujua, ii suujue, ii coichana, naaonjoainuri aina curataain cana curuaanaa Cana Coaunera belaihu. ³¹Chaen ichaajenhane ijiabereeo belain coaraane rijijieein chamute cacha belain coaraau,’ nae. Nihei caa baiha jataain cacha ichao rai nelatein nei Cana Coaunera aitoonjoan,” nae jetao Moisesa aitoonjoan que cacha relaera rai Jesoso. ³²Nii jaun jetaote: “Esinae rauhijiriinte chuhisi aithochica cacha relaera. Leinjiinte chuhisi ne Cana Coaunera. Nihei nii baiha acaneein nei. ³³Cana suujua, cana suujue, cana coichana, naaonjoainuri aina curitaain Cana Coaunera belain, cana jaberoco belaichaane rijijieein cana amute cacha belain, naaonjoaancanete chuhisi, itolere inihocuru, itolere jujuaihuru, naaonjoainuri mocohaca rori ichoae teenne amurijiriin jataain nelateine,” nae jetao Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cacha relaera. ³⁴Niritiin esinae rauhijiriin tonoraa nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaerane coitucuhane jaun jetaote:

“Coatiba icharaain niheei Cana Coaunera Cojoanonaa que neeine coina,” naa Jesusone jaun jetaote, inae nii tonaai caje chatohanai bajanaa coitucue.

“Chatohanai caje nefoeratenaa ne Mesihasi” naain bajaa Jesusone
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Nii baiha Teenforo asaa neein cachaauru relaane jaun jetaote:

“Chanuna Rabiri caje nefoeratenaa niha Mesihazine que aitocure Moisesa

aitoonjoan que cacha relaaureaauru.

³⁶Cana Coaunera Suujue aitoroatenojieein:

‘ “Cau carautono nichajai que nelauriaau carohan, ichei nejeratenacaauru amuritoheratein, itiha asaa tenajaanune reen tiaajeein,”

naa Cana Coaunera cana curuaanaa rai,’ naa Rabiri inatiin.

³⁷Aihane jaun, inasiina Rabiri nefoerate caje nenaanere Mesihasi, Cana Curuaanaa neein curuaatiba Rabiri netonai inatiin,” naa cachaauru rai Jesoso jana jetaote, rautatiin Jesoso aonajeure nii ecu arajiin nenacaauru cachaauru.

Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru ichao biha Jesusone
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Nitohaneein cachaauru relaane aina cuaain jetaote:

“Caohachaain nocohalajiin ichaaoche, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureaauru que. Cacha relaauruhane jaa cocajione jiaainte, bero cuhaneuru acaauru que suujua acatecuruhane coarateein neeuruha cachaaurune jereinchuru amuure. ³⁹Chaente netaojiaain Cana Coaunera rai raihi que ereereecuruhane jaan coloheri sinacoca asaa enooruhane jataain nelatein nena rijijieein rori caohacha ichoae nelauriana rautatiin, beseta ichaain lenonecuruhane jaun niha natiin rori caohachaauru ichoae nelauriana rautatiin aihure. ⁴⁰Chaentechu, autanaauru caje acaauru lorero niha natiin ruluure. Nitohaneinte necha aansaneein ichaauruhane que nainacuruha cachaaurune coataa sonafaajianaichuru Cana Coaunera bajaae bajajeein ichaao. Acaaurute

leeochaauru amuritoheriin caseteco coaraa cuurureein,” naain jetao cachaauru relae Jesoso.

Nichaonajaanu que niicha sirii coriqui tiha Cana Coaunera belaiha leinjiin autana cairicheine

(Lc 21.1-4)

⁴¹Nii jana jetaote, coriqui teeuruhane jaan curu cuhane coriqui teeuruha cachaaurune jana corajihia lauhequuin Jesosone jana jetao, jataain araainanaain coriqui teure coriquihonacaauru.

⁴²Nii jana jetaote, turuhin jataain coroatajajeei coreein nenea coriqui tiha cue, nii teeuruhane jaa curu cuhane ita que jerajeein, leinjiin autana jataain cairichei. ⁴³Nii coarajeein jetaote, aina nerelanacaauru cotijaain jetao:

“Esinæ rauhijiriin satiin caa curu cuhane coriqui teurera amurijiriinte coriqui te caa leinjiin autana cairichei. ⁴⁴Jana satiin caa coriquihonacaaurute, acaauru rai cautena coriqui caa teure. Nete laen caa ene jataain cairicheinijian natiin, acaihanijin nichaonajaanu que niicha sirii te jitariin,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

Itajenojoinerichaaain Teenforone biha Jesosone

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 ¹Inae nii Teenforo caje mituha cuha Jesosone jana jetaote rai jetao:

“Cacha relaera, jataain caohatiin ajeri caje ichanohiniha caa Teenforone coaraaina,” naa rai aina nerelanacaauru caje leinjiine jaun jetaote:

²“Jataainte niqui caohatiin tasiojoaain ichanohineein coaraai. Nete inae turuha cojoanonaane bana, nii leinjiinijin nenereein caa ajeri ita ichoae teein ichanohineein inaraacha coarajei, satiin itajenojoiniha curichaine jaun,” naain jetao aina nerelanaa tonorae Jesoso.

Nacooauneein tururichaaain Cana Coaunera Cojoanonaane

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³Nii baiha jetaote, nii Teenforo coarajeein rohan nenea Olibo bichataneu cue jetao aina nerelana-caauru aina Jesoso. Inae ecu turuuruhane jaun nelauriariin lauhecoha Jesosone jana jetaote:

⁴“Chatohanai janonaa banana nunuhereein nitohanai. Chatohanaina jana, inae jataain cataainjian nitohanaine jana coaarareein,” naain caje bajaauruha jelai teteriin, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naonjoainurine jaun jetaote: ⁵“Inara coritaain niha chunine coataa caohachaaain nainaan neeuche.

⁶Arajiichurute canuniha nocoetiinchuru turuhin: ‘Canune Curisito neeunra,’ naa uuruhane, arajii cachaauru nii acaauru coritaauruhane esenetaa cuurureein.

⁷Jiaonriha: ‘Ecuuru ecuurute ne sonaana,’ naain coitucuhichene nesooonein casiichene. Nitohaneente nunuheca cureein. Nete caa caitoonjoan cojoanonaa satono que turuhane jaun ainereein. ⁸Laurihu laurihu nenacaauru cachaaurute, leeochoauru aina nejeratein, ita que nererojoecaain niha cuurureein. Jana leeocho atane que ichaonacaaurute, leeocho atane que ichaonacaauru aina sonaana que niha cuurureein. Chaentechu araai lauriin aihane jaanru, jataain mijiaaonein niha cureein carora tabai. Nii janate, niha cureein mijitena. Niite aasaariin necairichanaa nunuheniha cureein.

⁹Aihane jaun caohachaaain nainaan neeuche. Canu corenihate, cocoinana-caihuru, reychuru, naonjoainuri bijiu inara teeuruhane janate, sinacocacuru asaecuru teein inara bisiha cuurureein. Nitohanein inara teeuruhane banate,

esinae rauhijiriin canuneein nihanune biha curiquicheein acaauru rai. ¹⁰Jaiti nitohaneein satono que turuenihane ajinihate, satiin cachaauru chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru rai caa caitonjoan nosa caje nichoteeururi-chaaine beebejiha curiquicheein.

¹¹Aihane jaun, cocoinanacaihuru rene inara amaauruhane, jiaonriha acaauru rai ereeichene jaaque tonajeein cuichene. Inae ecu ereeichene coina turuhichene coatiha inara aitoriheei-cheein. Cana Coaunera aitoroatenojoin Cana Coaunera Suujue letononeeinte aitoriquicheein. ¹²Rai nejeraauruhachate nejeraauru colurujihha cuurureein ateinanohineeuruhane coina. Jana rai calaohichuruhachate colurijihha cuurureein acaauru inacaauru. Nii janate rai inaca colurujeeuruha acaauru calaohichurune jana, acaauru ateinaa cuurureein. ¹³Canu cachaneein neeichene corenihate inara cotaairiin inara coaraa cuurureein satiin caa chauratane sacuritaain nenacaauru cachaauru. Nete nitohaniha sainejeein satono que tiaain caitoonjoan tonoraain neite ichoteratenojoiniha cureein.

¹⁴Aihane jaun caa reretaain aonaain tonoraauche. Inae nii Teenforo asaae jelai teein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratanaa casicheine coaraquichene, ichatane jana cuhin sorooruhine Jodea ichaonacaauru. ¹⁵Ecuun rai loreri satono coarana ichoae niha chunine jana niha nitohanane, jiaonriha rucuhele niha natiin roconaa coaacane. Rauhijiriincha fauhi amuhine. ¹⁶Jana ocoana jana nihane jana aihane, jiaonriha jelaiha nejenohin cajione ranaa coaacane. ¹⁷Jataainte cairichaaajoaurureein nii cojoanonaa que inae turuhane bana ausirineein nenacaauru enecuru, sisihajein

canaanai sirichaaauru, naaonjoainuri.

¹⁸Nabana elohena bana niha nitohanane coataa Cana Coaunera bajaauche inara. ¹⁹Cana rai chauratane coaunaain nihalu Cana Coaunera baiha, nitohanai necairichanaa coaraa chariji banane que airiijiinte, jataain niha cureein necairichanaa cojoanonaa. ²⁰Nii necairichanaa cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunera, nerihei chuni nichotei nii caje. Nete rai cachaneein janijiin niicha ranojoinunri jataain belaihane jaun, nabana nitajeeuruhane coataa nii cojoanonaa sarotiareein.

²¹Aihane jaun chunocoha inara rai: ‘Caute ne Mesihasi. Ecute ne,’ naa inara rene turuhinne, jiaonriha esenetaaichene. ²²Mesihasi niha nocoetiinchurute *profetane* lanaala nenacaaurune maajeeichuru, inara coritaa cojoelanaa-cojoai ichaa cuurureein. Janijiin Cana Coaunera ranojoinuru niha natiinte coritaaurureein. ²³Aihane jaun, caohachaaain necohalajiin itolereenein neeichene coinane caraajenihane inara rai aitoon, que nainaan neeichene coina,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Nacooauneein tururichaain cacha caje nejanoanaa Curisitone

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴Niritiin jetaote: “Nitohaneein inae niha necairichanaa cojoanonaane baihate, nocoena niha enotone jana, atene netonai coenereein. ²⁵Nii janate, dede cajene maajeeichuru naluhacooa arasijieeurune jana, nesoone caaun rijijijianiha cuurureein dedeeu nenacaauru netonai. ²⁶Nitohanihane janate, itolere ichana nainihane coarateein nelate que nelateein dede sacari jana fauha uhanu canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje

nejanoanaa nichaaunne jana coariquicheein. ²⁷Acate rai anjeraauru letoareein, nii janijiin niicha raauri, rai cachaauru taojiaain raauruha satiin caa chauratane tinonortiin nuurihuru cajeeurune maajein, dede uurihuru cajeeurune maajeichurune coina.

²⁸Caohachaaain nainacuche, caa uhera que cuaain inara relaanune que. Inae satiin naluha nune alone baiha nacoaaunein nalojoaa uherane coaraqichene, caje inae nichuuntaa ajaanaane coitucuhiche. ²⁹Nii rijijieein nainacuche caa caitoonjoan rijijieein aihane coaraqichene, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanonaa nichaaune inae nichuuntaa turuhanune que.

³⁰Esinae rauhijiriine aitoon, jaiti ooreniha ena caa satiin canu aina nenacaaurune janate, ³¹nitajereein caa chauratane aina dede. Nete lae caa aitocooaunne jaa quere, caa aitocooaunne rijijieein que tihane reentiaain nereein.

³²Nete laen: 'Naaonjoain cojoanonaa banate ecu tiaain aicheein,' nene naain nii chuni coitucuera. Niheichu dedeeu nenacaauru anjeraauru niha natiin coitucuruhi. Niheichu canu niha natiin coitucuhaaun, leinjiin Ofaachate coitucuuje. ³³Nii que tihaneree tiaain caohachaaain nainaaain Cana Coaunera bajajeein neeuche. Coatiha coitucueraai nii airichaaaine jaa cojoanonaa. ³⁴Acate coriaji ataneu cunaa jeriha leinjiin cachane, rai cachaauru que loreri beraichatein, le cacha cachaauru rai amihanenaa tein, nii loreri beraicha que beraichtenajaain ratirinajaain amuhane rijijie. ³⁵⁻³⁶Aihane jaun, caohachaaain nainaaain turuhane cohajeein neeuche inara. Coatiha coitucueraai turuha nii loreri erorane, sona naluque, dede cataaun, ataohari irihanau, janone, naaonjoainjin,

turuhane jana letona jatoroaaain neneichene coataa. ³⁷Caa inara rai aitocooaunne rijitoeine leeochoauru rai netonai aitoon, caohachaaain nainaaain cohaquichene coina," nae jetao, Fedoro, Saantiaao, Joaan, Aanderesi, naaonjoainuri rai Jesoso.

**Jesoso mucuuruhane coina
ita taojiaauruhane**

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 ¹Coroata janohin lanajeeca jorerera colane ichanohin faan quihuruhane jaan beseta fasocoane jana jetaote, chunocoha que coritaeratein, Jesoso mucuhin ateinaauruhane jaan lera arihure saseredotecuru curuaanaa-curu aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru. ²Nii jana tabaauru jetaote:

"Nainihe nitohanai ichacaache beseta nunuhe banane. Nabana cana que nejerateeuruha ecu aina nenacaauru cachaaurune coataa," naaure jetao ecu ita rai.

**Alabastro caje ichanohi que curuhin
nena jujui choroha leinjiin ene
Jesoso ichoaaene**

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³Betaniau cosibi ruhecaeranein niicha curuaatehuri Simoon loreri asaai turuhin, ecu nelauriana najaan rori choae lauhecoha Jesusone jana jetaote, *alabastro* caje ichanohi que curuhin-ujuanee nejesina caje ichanohi jataain coretiin nena jujui nardo amaain turuha cue leinjiin ene. Nitohanein turuhin jetaote nii jujui curu raiheitiin Jesoso couturi choae chorohe. ⁴Nii jana ecu neein coarajeeurera tabaauru jetaote obajeein jetao:

⁵"Chanuna que cairichaaihuru coroatajana richaae, nichata fashai denario corejeeoni amurijiriin nii jataain coretiin nena

jujuai nardo que necoretelanaala joaereen nii jujuuain ichanohi jaohiche,” naain jetao nii ene que ereein nocoeje chanuure. Nii le denario jetaote le jiichoo amihanenaa core ne.

⁶Nii jana jetaote acaauru rai:

“Coa nocoeje chanuhin, coa rorohecaache. Jataain caohachate ichae catohaneein canu tein. ⁷Itolere banate inara aina neeurureein cairicheihuru. Nii jaunte, acaauru coroatajanena jeriquichene jaan que, acaauru coroatajanena naineriquicheein. Jana canu, itolere cojoanonaa bana inara aina neriaauni. ⁸Caa enete niicha ichana nainei ichae, cajabereoo jujuuauruhane jaanu que niicha rucujui nihane jaun. ⁹Esinae rauhijiriine aitoon. Chunijihunru chauratane sacuritaain nosa caje nichoteeuru richaaine coina caitoonjoan canu ere beebjeeuruhaneein jaanurute, caa catohaneein canu jaberoco jujuua caa enene jaan coaauca cuurureein. Nitohaneente coaaunojoi niha cureein,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

Jesoso coulurujia Jodasine

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Nii Jesuso aina nerelanacaauru lechoonca coroataja Jodasi Isacariote jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru coaraa cue, acaauru aina ereein, Jesuso rene amanajaane coina. ¹¹Nitohaneein acaauru rene turuhin amanajaane coina acaauru rai aitoha Jodasine jaun jetaote, jataain coroajeein rai coriqui tenaa jerecuruhane jaun, jelai nedaarioha Jesusone que coacue, rene amanajaane coina Jodasi.

Aina nerelanacaauru aina janotiin lenoniha Jesusone

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; Co I 11.23-26)

¹²Jorerera colane ichanohin faan quiin, Cana Coaunera rai carenero

narejeen sooruhane jaan fasocoa beseta cojoanonaa nunuhe bana jetaote:

“Chu fasocoa cojoanotiin que lenonichaachene jaanu que lenone jaa cuhacaanune jeree,” naain jetao Jesuso caje bajaauure aina nerelanacaauru.

¹³Niritocuruha raine jaun jetaote, coroatajai aina nerelanacaauru letoaain jetao:

“Chajaain taa neseu cunichuche. Inae ecu turuhichene jana, baichaje cuhane acau baaibaachaain cuujuiha leinjiin cachane jana eruhichene sacuuche.

¹⁴Chaen inae loreri asaae enohane, nii loreri erora rai: ‘Cacha relaerate ii caje bajaerate, Chariji ucuha cuhane canu aina nerelanacaauru aina lenonerichaanuhin fasocoa cojoanotiin que, naain bajaerate,’ naaiche rainete, ¹⁵aca inara que ecuunetiin coaranai loreri asaae, caohatiin rucuheno-joinnein nena ucuha seejoan coarate-reein. Chaen inae inara que coaratiha nii loreri erorane, ecu tein janotiin cana lenonenu enoalaauche,” naain jetao, nii aina nerelanacaauru suujuateein letoanajae Jesuso.

¹⁶Nii jaun jetaote, nii neseu cuhin acaauru rai aitoha Jesusone rijijieein leinjiin cache eruha cuure nii coroatajai aina nerelanacaauru. Nii jana jetao acaauru que leinjiin ucuha coaratiha nii cachane jaun, ecu tein fasocoa cojoanotiin que lenonecuruhane coina lenone jaauure.

¹⁷Inae nocohejihane jana jetaote ecu leeochoaauru aina nerelanacaauru aina turuha cue Jesuso. ¹⁸Nitohaneein lenonecuruhane jaan neein jetaote:

“Esinae rauhijiriin ena cau caniha inara jiniichaain lenoniha nenaate, canu que nesujueein cacoluruheca cureein,” naa acaauru rai Jesusone jaun jetaote, ¹⁹jataain inaderaain:

“Canuna ii coulurujerichaaunte,” naain caje bajaauure le cache cachaauru.

²⁰Nii jaun jetaote:

“Ena, cau canu aina lechoonca coroatajai nequichene caje nenea, canu jiniichaain canu ojoaichu cuhane faan setejiaain quichate acane. ²¹Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane aithohane rijijieein itolereneein aihanete ne. Nete jataain cairichaaajoareein nii caque nesuujueein cacoluruhera. Jataainte caohacharelu, nejanoenihalu nii cachane,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

²²Nitohaneein lenonecuruhane ucuaetoha jetaote, faan mucuuriin Cana Coaunera bajaain, cataaun tacaain taturiin acaauru rai teein jetao:

“Nocoo caa quihuche. Caate cajabe-reoneein nenea ne,” naain jetao acaauru rai te Jesoso.

²³Nii baiha, acaauru coconeein nenea bino curu mucuuriin, Cana Coaunera bajaain acaauru rai tihane jana jetaote, satiin ita rai leruune leruunein cooruhane baiha jetao: ²⁴“Caa canaacha coite canu coichana ne. Acate arajii cachaauru osa coreniha nijiaonri-chaaanne coina Cana Coauneraacha icharatei ichacaanne jerichaaunne jaan cojunacaneein nenea ne. ²⁵Esinaae rauhijiriin nacooauneein caa baiha bino corihaaunni, Cana Coaunera Cojoanonaa necaohacha que neein ecu nenea bino cohanune reentiaain,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Coitucuha nocoetelanaala nesuujuerichaaain Fedorone biha Jesosone
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Nitohaneein jetaote, salmo que nenatein Cana Coaunera coroaecuruhane baiha jetao aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Olibo bichataneu cue Jesoso. ²⁷Inae ecu turuhin jetaote:

“Enene cojoanotiin cuhanete, satiin canu esenetaaichene jianein ita caje riaaneriquicheein. Nitohaneichene

coinate: ‘Carenerocuru beraicha sooruhane janate, cajihaneein riaaniha cuurureein carenerocuru,’ naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhane. ²⁸Nena inae ichanacaanne, jaiti Calilea turusiquichene ajiniha, canu inara ichooaichaniha ecu niha cureeunni,” naa acaauru rai Jesosone jana jetaote: ²⁹“Satiin ii esenetaauruhane jianecuruhane nihana-tiin coatiha laen airinaunni canu,” naa Fedorone jana jetaote:

³⁰“Esinae rauhijiriin enene cojoanotiin cuhanete, jaiti coroata saain ereniha ataoharine jana, canu coitucuha nocoetelanaala nichata saain nesuujia curiquiin,” naa Fedoro rai Jesosone jana jetaote: ³¹“Ii aina jiniiquiin ateinanohi nihanune coina aitocuruhane nihana-tiin, coatiha nii ichoitucuha nocoetelanaala nesuujerihaaunni,” naa Jesoso rai Fedorone jana jetaote leeochoauru netonai jerichanetojoein aitocure.

Jetesemanii Cana Coaunera baja Jesosone

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Nii baiha jetaote, Jetesemaniineein niicha curuaateuri cuhin, inae ecu turuuhane jana jetao:

“Cau nelauriaain canu cohacuchene, inara tonohanau Cana Coaunera bajani,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

³³Niritiin jetaote, Fedoro, Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri amaain cuhin jetao, jataain inaderaain nererojoeae Jesoso.

³⁴Nitohaneein nererojoeaain jetaote: “Jataain onaanajaanu rijitocojoaainte inaderae casuujua. Cau nedaauche inara. Jiaonriha siniichene. Nirijieein ichaaojoein canu cohacuche,” nae jetao acaauru rai Jesoso.

³⁵⁻³⁶Niritiin ratirinajaan acaauru caje nita cutiin jetaote, notoroaain atane que

nauri temetaain jetao: “Ofa, coatiha ii rai caaintajerihei caa necairichanaa tabai caje canu ichoteratena jereeine. Nena canu jerichaaunne rijijieein ichaaine jereneun, ii jereeine rijijieein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajaee Jesoso. ³⁷Inae Cana Coaunera bajaane baiha, jelaiha acaauru coaraa cuhane jana jetaote, sinihuruhane jana erunajaa cue. Nii jaun jetaote: “Inaenchura siniite Simoon. Jataainachura aasaeriinijin sinirena abaantaain ichaaajoenaa naineneeite. ³⁸Nabana osa que nesaruquichene coataa sinirena abaantaain ichaaojoein Cana Coaunera bajaache. Jataainte niqii inara suujua cuhane ainaa jeriquiche. Nete jataain abaantasine inara jaberoco,” nae jetao Fedoro rai Jesoso.

³⁹Niritiin jetaote, nacoaauneein jelaiha cuhin jerichanetoejin Cana Coaunera bajaee cue. ⁴⁰Inae Cana Coaunera bajaane baiha, acaauru coaraa cuhane jana jetaote jataain siniitooruhane jaun, sinihuruha aina nerelanacaaurune jana erunajaa cue Jesoso. Nii jaun jetaote, nii tonaain tonoraauruhane jaanu coitucuurene. ⁴¹Inae nichata saain jelaiha cuhane baiha nacoaauneein turuhin jetaote:

“Jaitinachura neloraain siniichete. Inae laen necha aansainein osaaonacaauru bijiu Cacha Calaoi nichaaune mucuhin teeuruhane rai nihane cojoinaca que tiha. ⁴²Chajaain nimichucuchete amuhacache. Inae tajiha nichuutaa canu belaihaneein canu colurujuera,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

Jesoso mucuhin amaauruhane

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³Niritiin jaiti ereerejiha aina nerelanacaauru aina Jesosone jana jetaote, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiin arajii cachaauru que corianeraain turuha cue nii Jesoso aina nerelanacaauru

lechoonca coroatajaneein nenea Jodasi. Acaauru letoaauruha saseredotecuru curuaanaacuru aina Moisesa aitoonjoan que cacha relaureraauru, Joriocuru bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun. ⁴⁴Nitohaneein que nesujueein colurujeuin jetaote: “Nii quicha meri lioracaite acanereein. Chaen mucuhin caohatiin biji ichojoaain amaauche,” naain jetao amanajae Jodasi.

⁴⁵Niritiin acaauru amaain jetaote, inae rene turuhin rohan nichuutaain jetao:

“Cacha relaera,” naain jetao Jesoso meri lohite Jodasi. ⁴⁶Nitohaneein jetaote, Jesoso mucuhin amaare.

⁴⁷Nii jana jetaote, sabere mucuhaneecha neeoriin leinjiin saseredotecuru curuaanaa cacha uricho beuhite, ecu acaauru aina nenea cacha. ⁴⁸Nii jana jetaote, nii mucuha cunacaauru cachaauru rai jetao: “Chanuna necha aansai asijauto mucuera tochaneein enuha, sabere, naaonjoain uhaain canu mucuha uhiche. ⁴⁹Itolere cojoanonaa banane inara jana Teenforo asaae neein cachaauru relanajacoon. Nii jana chabana canu mucunajaaohееiche. Nete Quiricha inoaensi cuhane aitoha Cana Coaunerane nainaaichene coinata caa aache,” nae jetao nii mucuha cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

⁵⁰Nii jana jetaote, ecu jelai Jesoso ratiriin, satiin soroore aina nerelanacaauru. ⁵¹Nii jana leinjiin enamanaa jetaote, shojoera que shoheshohequiin caaijie cuujihane jana jetao, acaen-tonai mucuuruhane jaun, ⁵²nii shojoera ratiriin machohequiin cha colane soroe.

Jorioocuru bichauhenaauru- niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru-

Junta Suprema acatiha niha Jesosone

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71;

Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³Nitohaneein saseredotecuru curuaanaacuru curuaana rene Jesoso

amaauruhane jana jetaote, satiin ecu netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru, Joriocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru, naaonjoainuri. ⁵⁴Nii jana jetaote, nita coarajeein caaijie cuuje Fedoro, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa loreri chajeniha tiaajeein. Inae ecu turuhin jetaote, Teenforo beraaihurera aina nelauriaain usi que nichaatiha nedae.

⁵⁵Nii jana jetaote, Jesoso sohin jaaoruhane jaanu lera airihure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen satiin Joriocuru bichauhenaauru- *Junta Supremacuru*, naaonjoainuri. Nejetaote, nii chatohaneein teuruhane jaanu lera eruurene, ⁵⁶nitohanein nohanein colurujueuruha arajiin cachaaurune saijieein ita rijitjoeein aitocurenihane jaun. ⁵⁷Nii jana tabaauru jetaote, nimichuhin nechu jataain nohanein:

⁵⁸“Canacaanu uricho quene aonacaan: ‘Caa cachaauruhacha ichai Teenforo itajeein, nichata janojoein cuhane leeocho ichana naineen cachaauruhacha ichanohinelaanaala,’ naane jana,” naain jetao colurujueure.

⁵⁹Nejetaote, ita rijitjoein cuaain colurujeeurenihane jaun esenetana nainecurene.

⁶⁰Nii jana jetaote, satiin nii ecu nenacaauru cataaun nichaauraaain jetao: “Chatohanaina ichaaite, toon toritiin icholuruhecuruhane jana tonoranajae-neein,” naain jetao Jesoso caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curaanaa. ⁶¹Nejetaote, tonoraelanaala inauhenecha aonaje Jesoso. Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao:

“Iina itolere icharaanu que turuha uheni Cana Coanera Calaoi Mesihasi neei,” naain caje bajaa saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote: ⁶²“Ejeen, acaneeunchujanrana.

Inarate itolere ichana nainera neein nena Ofa raotono nichajai que lauhecohanune jana cacoarariquicheein. Chaen techu, inae ecu tihane bana dede caje, dede sacari jana uhin fauha uhanune jana canu coarariquicheein,” nae jetao rai Jesoso.

⁶³Nii jaun jetaote, obaecane cojunacaneein cajione soaisoain jetao: ⁶⁴“Cha nenacaaneeina coara lateriquiche. Inara uricho quete, inae Cana Coanera Calaoihiniha nocoetiin irihane aonaquiche. Tonaquiche jana nii que,” naa acaauru rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane jana jetaote, satiin ita suujua rijitjoein nii coulurujeeuruhane ujuaaihoneyein aca ohane coina aitocure.

⁶⁵Nii jana tabaauru jetaote, coluneeinchuru nota conajaain bisiin jetao: “Aihane caa ii bisicha coitucuhin beeu,” naauruhane jana jetao, Teenforo beraichacurune maajeein nomeri faohacure.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62;

Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶⁻⁶⁷Nii jana jetaote, loreri chajeniha usi que nichaatiha lauhecoha Fedorone coariin: “Ii netonaite Nasarete cocoaicha Jesoso aina amuhemuhena neei,” nae jetao Fedoro rene turuhin saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa coseenra.

⁶⁸Nii jana jetaote: “Coatiha nii carai aitohine jaan cacha coitucuhaaun. Chaa que chaainti nii aitoi,” naain jetao neesuujue Fedoro. Niritiin jetaote, jelai caje amuhin acuujuaniha neeorihane jana, inae ere ataohari curuaanaa. ⁶⁹Nii jana jetaote, nacoaauneein Fedoro coaraain leeochoauru rai jetao:

“Caa netonaite, nere tonoraeraneein nena ne,” nae jetao nii coseenra, leeochoauru rai.

⁷⁰Nejetaote nacoaauneein nesuuje. Nii baiha neeorin jetaote, nacoaauneein Fedoro rai jetao:

“Rauhijiriinte bajiaa acaauru caje nena neei. Nii choae tacaain Calillea cocoaicha neei inatiin,” naaure jetao nii cuu nenacaauru.

⁷¹Nii jana jetaote: “Esinae rauhijiriin Cana Coaunerate coaraje, nii aitocoi-chene jaa cacha coitucuenihanune,”

⁷²naa Fedorone rijieoritiin irihane coroata satiha ataoharine jana jetaote: “Jaiti coroata saain ereniha ataoharine ajnihate, cacoitucua nocoetelanaala nichata saain nesuujueriquiin,” naalu rai Jesusone coacuhin jetao chanae Fedoro.

**Coberenadoro Filato
acatiha niha Jesusone**

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 ¹Nii jana jetaote, jataain janohetiin netaojiaaure saseredotecuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaureraauru, chaen niha chatohanaine rucuhaneein nenacaauru- *Junta Supremacuru*, naaonjoainuri. Nitohanein jetaote, Jesoso biji ichojoaain amaaain Roma curuaanaacha letoai Jorionelanaala nena- coberenadoro Filato rai tiha cuure. ²Inae nii Filato rene turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru Curuaanaa *Rey* niha,” naa rai Filatone jana jetaote: “Ejeen. Esinae rauhijiriin acanichaanne quete aitoi,” nae jetao rai Jesoso.

³Nii jana saseredotecuru curuaanaacuru jetaote, jataain araai laurii itolere ichaain nihane que aitiin colurujeure.

⁴Nii jaun jetaote, nacoaauneein rai jetao: “Aonaun, jataain araai laurii itolere ichaain neeine que aitiinte icholuruhe-

cure. Chanuna jana tonaain acaauru tonoraeneei,” nae jetao rai Filato.

⁵Nejetaote, tonoraeniha Jesusone jaun: “Chatohanihane jaunna caa catoonraene,” nae suujua cuhane Filato.

**Ateinanohi niha Jesusone
coina rucuhacuruhane**

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶Nitohanein beseta bana nainein niha chuni colurujuenojine jetaote, jerecuruha nii cachaaurune rijijieein jianenajaque Filato. ⁷Nii jana jetaote, caresero cuhane ne leinjiin cacha

Barabasinein niicha curuaateuri. Nii Barabasi leeochoauru aina acaauru curuaanaacuru que nejerateein sonajaain jaorera ne. ⁸Nii jana jetaote Filato rene turuhin, nii beseta bana nainein ichanajaaocane rijijieein ichaa

Filatone coina caje bajaure cachaauru. ⁹Nii jaun jetaote, acaauru rai jetao: “Aihane jaunna, inara Jorionequi-

chene Curuaanaa *Rey* jianichaaunne jeriquiche,” nae jetao acaauru rai Filato, ¹⁰saseredotecuru curuaanaa amurijiriin coitucuhin cachaauru relaa Jesusone

jaun, arajii cachaauru esenetaain sacuuruhane jaun que necoelai caaun mucuhin rai teeuruhane que nainaane jaun. ¹¹Nejetaote, cachaauru suujua tacaure saseredotecuru curuaanaacuru,

Barabasi jianeratecuruhane coina. ¹²Nii jana jetaote, acaauru rai jetao:

“Chatohanai jana ichacaanne jeriquiche caa Jorioocuru curuaanaa *Rey*neein inaraacha curuaatei aina,” naain acaauru caje bajaa Filatone jana jetaote:

¹³“Coroso que teenein jerichaanura,” naauruha ehequiinne jaun jetaote:

¹⁴“Chatohanai baasonajian ichae,” naa acaauru rai Filatone jana jetaote, nacoaaunein ehequiin jetao:

“Coroso que teechaaura,” naaure cachaauru.

¹⁵Nii jaun jetaote cachaauru aina caohachaaain nenea jerihane jaun Barabasi jianein, Jesoso bisichatihane baiha acaauru rai te Filato, coroso que teuruhane coina.

¹⁶Nii jana jetaote, nii cocoainanacai loreri chajeniha Jesoso amaain, sondaro nejesinanejeein ecu satiin netaojiaaure. ¹⁷Nitohanein netaojiaain jetaote, que cajone jichohajiojaai lanajai curujuaain, oja caje ichanohin comai lauriaaure coturi que. ¹⁸Nii baiha jetaote:

“Acanein neeine Jorioocuru Curuaanaa *Rey*,” naaure jetao ehequiin nechu jataain cairichaa que nocoatijiaa.

¹⁹Niritiin jetaote, enuha que rai couturi faojoaain coulunecuruhane baiha, nechu jataain que ninichaaajia nacatiha neseonriaaure soondarooru.

²⁰Nitohanein jataain que ninichaajeeuruhane baiha jetaote, nii cajone lanajai jichohajiojaai que niicha curuhacuri rocchin jetao, rai cajone esine curujuaain, jelai caje amaain coroso que tih cuure.

Coroso que Jesoso teuruhane

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Nii jana jetaote, ocoana caje caaujiha Alejaandoro, Rufo, naaonjoainuri inaca leinjiin cacha Sirene cocoaicha Simoonne jana coaraain jetao cotihacure, nii Jesoso teuruhane jaanu coroso amaane coina.

²²Nitohanein jetaote, Golgotau Jesoso amaare. Golgota naane jetaote, “Niha couturi bejeronaa jaan,” naane aite. ²³Inaa ecu turuhin sacari mirra jujuaain nenea que jasiiteein bino que cocoaanaa jerecuruhane jana jetaote conaa jerene Jesoso. ²⁴Nitohanein cairichaaain jetaote coroso que teein, “Chariji raineincha nedarein,” naain que nocoatijiaain ecu nejesinajeein ita

rai Jesoso cajione chaluure soondarooru. ²⁵⁻²⁶Janone nichae nuna macohi ichoae teejia enotone jana coroso que teein jetaote: Jorioocuru curuanaa niha nocoetohane jaunte, “Jorioocuru curuaanaa *Rey* ne,” naain que aitiin, laenanohineein nenea tabara teure coturiniha. ²⁷Chaen jetaote ecu aina corotajai asijiautooru teure coroso que, leinjiin raotono nichajaique, leeocho rai najaabiji nichajaique, naaonjoaain. ²⁸Nitohanein jetaote: “Necha ansai asijiautoorunein nenea rijijieeinte nereein,” naain laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanene nainae.

²⁹Nii jana jetaote, coturi rurujuaain:

“Ichalaraa. Chajaain aihane Teenforo itajeein nichata janojoin cuhane nacoaaunein michunaa jereeine rijijieein ³⁰ichaajenihane ijjabereeo ichoteratein coroso caje faau,” naain jetao Jesoso nocoeje chanuure satiin ecu situacaauru.

³¹Saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru, naaonjoainuri netonai jetaote:

“Leeochoauru ichoteratiha niqui, nete raajjenihane jaberoco ichoteratena nainene. ³²Chajaain aihane caa coroso caje fauhine Mesihasi- Isaraelitaauru curuaanaa *Reyte* coaraain esenetaacache,” naain jetao que ninichaajeeure nii Moisesa aitoonjoan que cacha relaaure-raauru. Nii ecu jiniichaaain coroso que nenacaauru netonai jetaotechu Jesoso nocoejechanuure.

Oha Jesusone

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³Nii jana jetaote, enoto chujutora caje coaaunein nunuhetein nocohena ne satiin caa chauratane nuna macohi ichoae teejija sonanereentiaain. ³⁴Nii rijieeritiin jetaote, jataain tonijiaain jetao:

“Eloi, eloi, lema sabactani,” naane jetao: “Cana Coaunera cacorataaneun, chanuna catohanein canu nainatejeei,” naa jetao aite Jesoso.

³⁵Nii jana nii ecunein aonajeerera tabaauru jetaote:

“Aonacuche *profeta* inoaensi Eliasi cotihacate aite,” naure jetao ita rai.

³⁶Nii jaun jetaote, leinjiin acaauru caje nena cache jetao, jelhariin cuhin cajione que bino baaso elohanti sisiaain amaain jetao, Jesoso rai sijirichae jiarana njuvan macohi que tein cohane caina. “Coa rohehacaachete aihane coroso caje fauha uha Eliasine coaracaache,” naain.

³⁷Nii jana jetaote, jataain tonijiaain auhaquiin inae ohe Jesoso. ³⁸Nii jaun jetaote, ecui nichajai caje nunuhetein ecoai nichaae cuhin nesoaiheite nii Teenforo bujuatecuruhane jaan cajione. ³⁹Nii jana, ecu neein coarajiha Roma rai soondarooru curuaanaane jana niritiin oha Jesosone jaun jetaote:

“Esinae rauhijiriinte, Cana Coaunera Calaohecaihai caa cachara,” naain jetao ecu coaraje.

⁴⁰Chaen enecuru tabaauru jetaote, caje icharajeriin neein coarajeeruhane jana, ecu acaauru aina ne Maadala bene Mariha, chaen Jose ocoala Saantiaao neba Mariha, chaen Salomee, naaonjoainuri. ⁴¹Nii ecu neein coarajeerera enecuru jetaote, aina cuhin Calileea niha Jesosone bana coroatajaneranein nenacaauru ne. Chaen jetaotechu, ecu neure arajiin leeochoauru cachaauru, Jerosaleeun cuha Jesosone jana aina cunacaauru.

Jesoso jaberoco rucuhacuruhane
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²Inae nocoheca nebetacanaa cojoanona que janohane coinane jana, neruujeeuruha Jorioocurune jaa

cojoanona jana jetaote, ⁴³Filato coaraa cue Arimatea cocoaicha Jose, Jesoso jaberoco bajaane caina. Nii Josete Jorioocuru rai nelatein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru- *Junta Supremacuru* caje jataain nelatein nena ne. Acaentonaite tururichaa in Cane Coaunera Cojoanonaane cohajein nelu. ⁴⁴Nii jaun jetaote, rene turuhin inae oha Jesosone que aithane jaun cojoelatohane jaun jetao soondarooru curuaanaa cotiharate Filato, esinae rauhijiriin ohane biha raine coitcuhane caina.

⁴⁵Nii jana rene turuhin inae ohane bihane jaun jetaote Jose rai nii Jesoso jaberoco terate Filato. ⁴⁶Nii jaun jetaote, Jesoso jaberoco fauhin jataain cajione caohacha lino coreteein nii cajione que conajae Jose. Nitohanein conaacane baiha jetaote, ajeri jachu cuhane tein, rai bacuujuua fuhin ratiri ajeri jaberoco que. ⁴⁷Nii jana jetaote, ecu aina neein nii Jesoso jaberoco teeruhane jaa jelai coarajeure Maadala bene Mariha, chaen Jose neba Mariha, naaonjoainuri.

O caje ichanaa Jesosone
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 ¹⁻²Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana jetaote, semana nunuhe cojoanonaa tomiho bana jataain janohetiin enanejeein mituhajiha enotone jana jujuaihuru coreteein amaain, que Jesoso jaberoco jujuua cuure Saantiaao neba Mariha, Maadala bene Mariha, Salomee, naaonjoainuri. ³Nitohanein cuhin jetaote ita rai:

“Chana jana cana rai nii fueraneein nena ajeri elonare,” naain jetao niqui cuure.

⁴Nejetaote coaracuruhane jana, elonanohinein ne nii ajeri seenjoan fueraneein nena. ⁵Nii jana nii ajeri jachu cuhane enooruhane jana jetaote, acaauru

raotono nichajai que lauhaca leinjiin enamanaa somajaain tarararoti que cajionecohine jana coaraain nesoonetoore nii enecuru. ⁶Nejetaote, acaauru rai: “Coa nesoonetohache. Coroso que niicha teuri Nasarete cocoaicha Jesosona ariiche. Inae ichanaane jaun coatiha inae cau nihei. Nii teeuruhane jaan jelai coaracuche.

⁷Chajaain jelaiha cauhin, Fedoro, chaen aina nerelanacaauru, naonjoainuri rai: “Inae inara ajinihate Calileea cue Jesoso. Ucuuaete coariquicheein, inara rai aitoroetohane rijijieeincha, nanichuche acaauru raicha,” nae jetao nii enecuru rai anjera.

⁸Nii jana jetaote, jataain nesoonetooruhane jaun chatatajaneein jelai caje sorohin, nii chuni rai belanaala inauheneecha neeure.

Maadala bene Mariha rai ecooca Jesosone
(*Jn 20.11-18*)

⁹Inae semana cojoanonaa nunuhe bana ichanaane baiha jetaote, nii suujua cuhane caaunsini moconajaera letono siricha- niicha rautailu Maadala bene Mariha rene ococoe jauriaanejeein Jesoso. ¹⁰Aca jetaote, chanaain inaderaauruha nii Jesoso aina nerelana-caaurune jana jetao, acaauru rene turuhin biha cue.

¹¹Nitohaneein acaauru rene turuhin, jerichanejeein jaberoconeein ichaoha Jesosone coaraain biha cuha acaauru raine jana jetaote esenetaaurene.

**Coroatajai aina nerelanacaauru rai
ococoa Jesosone**
(*Lc 24.13-35*)

¹²Nii baiha jetaote, bero cuhane cuujeeuruha coroatajai aina nerelana-caaurune jana nejelauneein acaauru rai ococoe Jesoso. ¹³Nitohaneein acaauru rai ocoocane coaraain, leochaauru rai biha cuuruhane jana jetaote, nii acaauru niha natiin esenetaaurene.

**Niicha cocoinaauri afosotooru rai,
acaauruhacha ichaneni tiha Jesosone**
(*Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23*)

¹⁴Nii baiha neoriin jetaote, lenoniha neeuruha nii lechoonca leinjiin aina nerelanacaaurune jana jetao, ecu acaauru rai ococohin, nii o caje ichanaane coaraain beeurera esenetana jerelanaala baasoneein rai suujua coaracuruhane caohate.

¹⁵Nii baiha jetaote: “Chajaain caa chauratane sacuritaain nenacaauru satiin cachaaauru rai, nosa caje nichoteeururichaaaine coina jitariin caa caitoonjoan beebjeenichuche. ¹⁶Caa caitoonjoan beechene jana esenetaain acauhanau teein nebaotisaerateite nichotiha cureein. Jana caa caitoonjoan beechene jana esenetana jeriheichurute caseteco coaraa cuurureein. ¹⁷Canu esenetaain canu ere tonoraain neeichenete canu neein nena rijijieein moconajaera letonocuru sitaain, nejelauneeichuru nereeuru cuhane ereein, ¹⁸acano niha natiin mucunaa nainein, naonjoaain, corianiha natiin coichene nii chatohaneein baasoneein inara tenereein. Nii choae tacaain techu, cunaitenacaauru mucuhichene nerautaa cuurureein,” nae jetao niicha cocoinaauri rai Jesoso.

Dedeeu cuha Jesosone
(*Lc 24.50-53*)

¹⁹Niritiin niicha cocoinaauri afosotooru rai irihane baiha jetaote, dedeeu iniin rai Inaca Cana Coaunera raotono nichajai que nelauriaa cuelu Cana Curuaanaa Jesoso. ²⁰Nii jaun jetaote, satiin chauratane sacuritaain amuhemujeein nosa caje nichoteeururichaaaine beebjeiha cuuruhane jana jetao, nii acaauruhacha beebjei esenetana nainecuruha cachaaaurune coina acaauru aina cuaain cojoelanaacojoai ichae Cana Coaunera.